

Analiza wpływu rezultatów Programu Wizyty Studyjne 2008/2009 na kształtowanie polityki edukacyjnej na różnych poziomach zarządzania

Analiza badania:

Opis badania:

Zakres ewaluacji

Kryteria ewaluacyjne

Wyniki badania

Adekwatność Programu

Skuteczność Programu

Trwałość Programu

W ramach badania ocenie poddani zostali polscy beneficjenci programu Wizyty Studyjne, którzy uczestniczyli w wyjazdach indywidualnych do różnych krajów europejskich oraz organizatorzy wizyt studyjnych w Polsce w roku akademickim 2008/2009,

W „*Katalogu wizyt studyjnych 2008/2009*” opublikowanym przez Komisję Europejską znalazły się 283 wizyty, na które mogli aplikować uczestnicy z Polski. Zgłosiło się 258 chętnych specjalistów, ekspertów i decydentów z zakresu edukacji oraz kształcenia i szkolenia zawodowego, z których ostatecznie wyjechało 169 osób. Zorganizowano 12 wizyt w Polsce, w których wzięło udział 100 osób z zagranicy.

Program Wizyty Studyjne został oceniony pod kątem następujących kryteriów:

- **adekwatności** Programu, rozumianej zarówno jako trafność przyjętych mechanizmów do osiągnięcia określonych zmian oraz użyteczność, czyli subiektywna adekwatność do potrzeb beneficjentów. Trafność dotyczy relacji pomiędzy określonymi w dokumentach programowych celami Programu a zastosowanymi działaniami/ metodami realizacji założonych celów. Natomiast użyteczność odnosi się do relacji między rzeczywistymi, osiągniętymi (zaplanowanymi i niezaplanowanymi) rezultatami (pozytywnymi i negatywnymi) a potrzebami użytkowników. Kluczowym pytaniem badawczym dotyczącym adekwatności było: *W jakim stopniu były adekwatne do potrzeb i problemów, do których rozwiązania Program ten powinien się przyczyniać?*

- **skuteczności** realizacji założonych celów Programu. W związku z tym dokonany został pomiar stopnia w jakim osiągnięte zostały założone efekty Programu (tzn. produkty, rezultaty oraz wpływ). Szczególny nacisk został położony na ocenę oddziaływania programu Wizyty Studyjne na bezpośrednich uczestników i pośrednich odbiorców Programu, czyli organizacje, w których uczestnicy byli zatrudnieni. Ocenie poddany został również zakres tego oddziaływania w środowisku zawodowym i w regionie (tzn. na poziomie polityki lokalnej, regionalnej i krajowej). Zidentyfikowane również zostały kluczowe czynniki, które przyczyniły się do osiągnięcia założonych rezultatów oraz czynniki utrudniające ich osiągnięcie. Kluczowym pytaniem badawczym dotyczącym skuteczności było: *W jakim stopniu wizyty studyjne przyczyniły się do osiągnięcia założonych celów Programu?*

- **trwałości** Programu, tzn. stopnia w jakim osiągnięte rezultaty projektów zostały wdrożone, upowszechnione i mają szansę być podtrzymane w dłuższym okresie. Kluczowym pytaniem badawczym dotyczącym trwałości było: *W jakim stopniu działania i osiągnięte rezultaty Programu Wizyty Studyjne będą w długim okresie kontynuowane/ podtrzymane?*

W przeprowadzonym badaniu główny nacisk został położony na zbadanie wpływu Programu na kształtowania systemu edukacji i polityk na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

Ewaluacja miała charakter **podsumowujący (ex-post)**, wszystkie projekty poddane analizie były zakończone. Przyjęty sposób realizacji badania gwarantował **uczestniczący** charakter ewaluacji, tzn. zaangażowanie uczestników Programu w kolejne etapy badania. Była to również **ewaluacja zewnętrzna**, gdyż ewaluatorzy byli niezależni od instytucji wdrażającej Program.

Badanie ankietowe skierowano do wszystkich beneficjentów wizyt. Zastosowano technikę ankiety elektronicznej, która okazała się bardzo skuteczna w przypadku tego typu respondentów. Dzięki dużemu zaangażowaniu beneficjentów uzyskano bardzo wysoki odsetek zwrotów.

Przeprowadzono również wywiady indywidualne z wybranymi beneficjentami WS reprezentującymi instytucje centralne, które mogą mieć wpływ na kreowanie polityki na szczeblu krajowym.

Badaniem objęto również organizatorów wizyt studyjnych w Polsce. Celem wywiadów przeprowadzonych w oparciu o scenariusz wywiadu (pytania otwarte) była ocena jakości oferty polskich instytucji oraz zrozumienie korzyści, jakie organizacja wizyty przynosi organizatora, z drugiej strony, problemów z jakimi się oni zmagają.

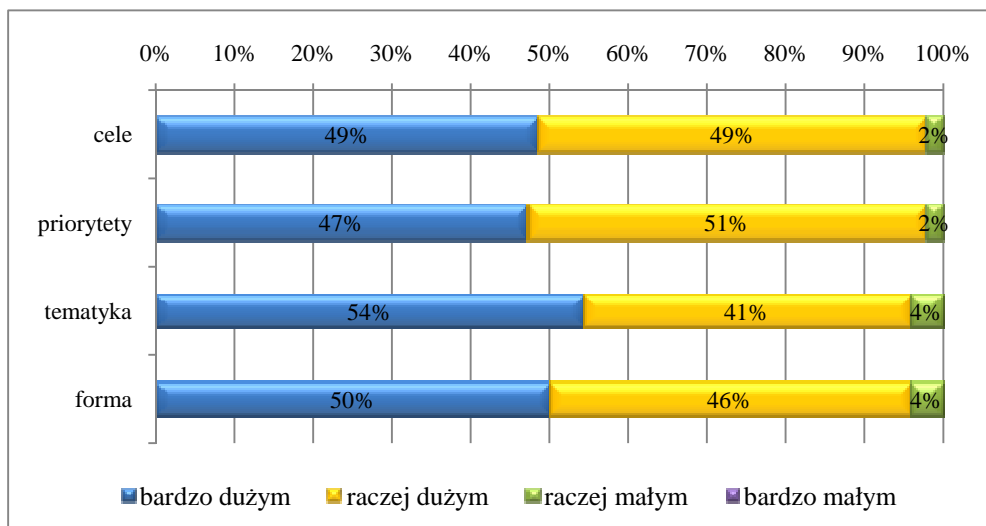
Pytanie kluczowe: *W jakim stopniu wizyty studyjne były adekwatne do potrzeb i problemów, do których rozwiązania Program ten powinien się przyczyniać?*

W jakim stopniu założone cele i priorytety Programu oraz metoda i tematy wizyt są zgodne z potrzebami uczestników Programu?

Tematy WS wybrane zostały na podstawie priorytetów ustalonych przez komitet ds. programu „Uczenie się przez całe życie”, które zostały wymienione w zaproszeniu do składania wniosków w ramach programu „Uczenie się przez całe życie 2008–10” oraz na podstawie aktualizacji dotychczasowych tematów.

Badanie ankietowe beneficjentów wykazało, że **dla ponad 90% z nich zarówno cele oraz priorytety Programu jak i forma oraz tematyka wizyt studyjnych okazały się w pełni adekwatne do ich potrzeb i oczekiwań (zob. wykres poniżej)**. Żaden z respondentów nie wskazał na występowanie bardzo małego stopnia adekwatności, a jedynie znikoma liczba osób stwierdziła raczej mały stopień zgodności.

Wykres 1 Spójność celów, priorytetów, tematyki oraz formy WS z potrzebami i oczekiwaniami beneficjentów (n=140).

Źródło 1 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Analogiczny wniosek można wysunąć na podstawie ocen przedstawionych w raportach indywidualnych beneficjentów.

Również większość beneficjentów, z którymi przeprowadzono wywiady uznała swoje WS za zgodną z potrzebami.

wizyty
organizowane
w Polsce

W „Katalogu” znalazły się 23 wizyty, które miały być organizowane w Polsce, z których odbyło się **12 wizyt z 154 miejscami dla osób** z zagranicy. Liczebność grup wahała się od 7 do 9. Organizatorami były szkoły, kuratoria oświaty, Centrum Kształcenia Ustawicznego, Kolegium Nauczycielskie, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, firma prywatna, ośrodki doskonalenia nauczycieli. W przypadku 8 wizyt językiem roboczym był język angielski, 2 – język francuski, 2 – język niemiecki.

Z analizy raportów grupowych wynika, że w ramach prawie każdej wizyt w Polsce odwiedzono wiele instytucji i zaplanowano kontynuację współpracy. W raportach podkreślano istotną wartość merytoryczną poszczególnych wizyt. Stąd wnioskować można tezę, że generalnie wizyty te odpowiadały potrzebom uczestników.

Przy ocenie adekwatności programu do potrzeb uczestników badanie ankietowe potwierdziło duże zadowolenie beneficjentów z udziału w Programie. Dla ok. 80% Program ten nie powinien obejmować swym zakresem innych obszarów niż dotychczasowe.

wizyty
skierowane do
jednolitych
grup

Jednak wśród odpowiedzi pozostałych osób, wskazywano na potrzebę objęcia w ramach Programu dodatkowych elementów, takich jak stworzenie lub **zwiększenie liczby wizyt oddzielnie dla specjalistów z nadzoru merytorycznego, oddzielnie dla nauczycieli oraz przedstawicieli szkolnictwa wyższego**¹.

Również podczas wywiadów indywidualnych z przedstawicielami administracji szczebla centralnego kilkakrotnie podkreślano potrzebę realizacji odrębnego rodzaju wizyt w jednolitych grupach uczestników. Wydaje się, iż dzięki wprowadzeniu w przyszłości dwóch kategorii wizyt – w jednolitych grupach oraz zróżnicowanych, możliwe byłoby zwiększenie jakości i tym samym efektów wizyt. Oczywiście obydwie typy wnoszą odmienne wartości dodane. W zależności od określonej potrzeby beneficjenta czasami wskazany jest udział w grupie osób z różnych szczebli sektora edukacji, a czasami w grupie osób zajmujących się podobnymi zagadnieniami². Podział taki mógłby się przyczynić do bardziej adekwatnego doboru wizyty przez beneficjentów.

wizyty
szkoleniowe,
studyjne,
eksperymentalne

Kolejną propozycją wskazaną w badaniu ankietowym było **wprowadzenie określonych typów wizyt tzn. szkoleniowych, studyjnych oraz eksperckich**.

Sugerowano również **zwiększenie ilości spotkań warsztatowych i praktycznych** - uczestnicy wizyty mieliby nie tylko zwiedzać wybrane instytucje edukacyjne, ale i mieć szanse poznania ich działania w praktyce (np. poprzez wydłużenie w indywidualnych przypadkach pobytu bądź też przez możliwość odbycia stażu w instytucji goszczącej).

Do interesujących propozycji usprawnienia Programu należy zaliczyć pomysł, aby ten sam zespół osób **spotykał się również po wizycie** (np. w terminie 6 m-cy) w celu wymienienia doświadczeń i przedyskutowania występujących problemów.

¹Każdorazowo postulowano zwiększenie liczby wizyt dla danej grupy osób, co wskazuje na duże zapotrzebowanie dla Programu WS.

² Szczególnie istotne jest aby specjaliści szczebla centralnego, w tym decydenci polityczni mogli brać udział w wizytach w gronie specjalistów zajmujących się podobnymi problemami.

Wskazano również **potrzebę zwiększenia liczby wizyt studyjnych w krajach osiągających najlepsze wyniki w egzaminach zewnętrznych** oraz propozycję uściślenia współpracy uczestników wizyt studyjnych na poziomie krajowym poprzez **wspólny udział w konferencjach i tworzenie publikacji**.

Jakie są przyczyny wysokiego/niskiego zainteresowania wybraną tematyką WS?

Jak pokazano na wykresie nr 2 **aż 95% beneficjentów uznało tematykę WS za odpowiadającą ich potrzebom**. Zgodnie z danymi zawartymi w "*Katalogu Wizyt Studyjnych 2008/2009*" do dyspozycji wszystkich potencjalnych beneficjentów było **306 wizyt zgrupowanych w 37 grupach tematycznych, a do dyspozycji beneficjentów z Polski było 283 wizyt**.

Korzystanie przez beneficjentów przy wyborze wizyt z uprzednio przygotowanego "Katalogu...", który prezentuje szeroki i zróżnicowany zakres tematyki, pozwala wiarygodnie wskazać na podstawie dostępnych danych najbardziej interesującą dla potencjalnych beneficjentów tematykę badań w ramach określonego zbioru i również pośrednio wskazać na przyczyny jej popularności.

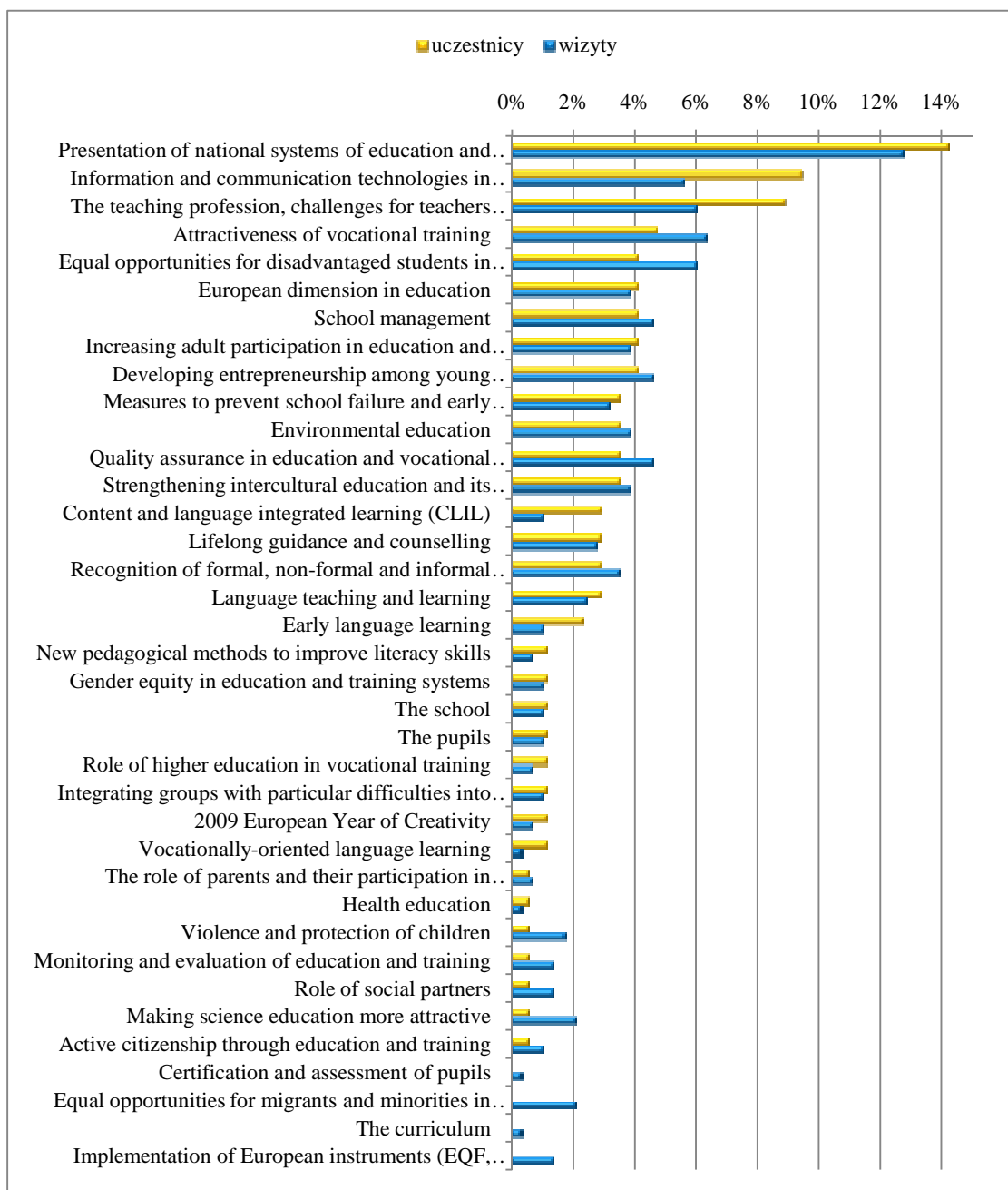
Pamiętając o powyższych ograniczeniach, **można pokazać, jaka tematyka najbardziej interesowała polskich beneficjentów Programu**. Przy czym warto zauważyć, iż w **ponad połowie przypadków beneficjenci z Polski mieli w obrębie grupy co najmniej jedną osobę, z którą mogli porozumieć się nie używając oficjalnego języka wizyty**.

Polscy beneficjenci **najliczniej wybierali następujące grupy**: "*Presentation of national systems of education and vocational training*", "*Information and communication technologies in education and training*" oraz "*The teaching profession, challenges for teachers and trainers*"- były to jedyne grupy tematyczne, które wybrało 10 lub więcej uczestników z Polski.

Jednakże, na ostateczny wybór danej tematyki wizyty mogą mieć wpływ różnorodne czynniki, poza samą merytoryczną potrzebą udziału w takiej a nie innej wizycie. Należałoby wymienić takie czynniki jak:

- określona oferta „Katalogu”,
- duży poziom ogólności niektórych opisów wizyt,
- ograniczenia językowe beneficjentów,
- preferencje ‘turystyczne’ odnośnie wybranych krajów oraz
- czynniki losowe (termin wyjazdu, etc.).

Wykres 2 Porównanie odsetka beneficjentów biorących udział w WS należącej do wybranej grupy tematycznej do odsetka jaki w ogólnej liczbie wizyt stanowią wizyty z wybranej grupy tematycznej

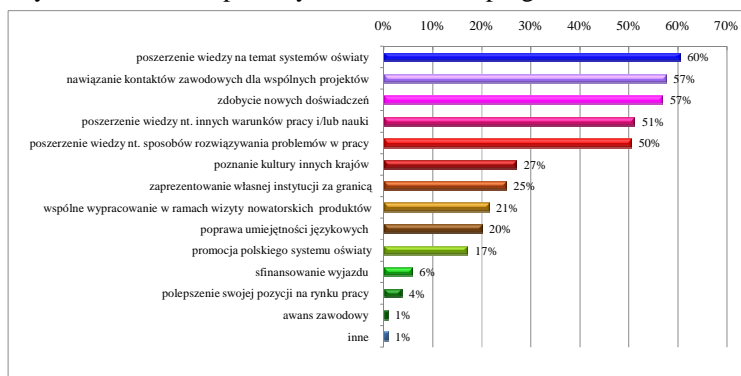

Źródło 2 Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych FRSE i „Katalogu wizyt studyjnych 2008/2009”

Określenie głównych powodów uczestnictwa w Programie pozwala także wyciągnąć wnioski odnośnie motywacji beneficjentów. Otóż w badaniu ankietowym respondenci mogli wskazać na 4 (spośród 14) głównych powodów, które skłoniły ich do uczestnictwa w Programie (zob. wykres poniżej). Największą liczbę wskazań zdobyły powody, które można zaliczyć do umownej grupy "altruistycznych ogólnych (niesprecyzowanych)". Są to m.in. następujące powody: "poszerzenie wiedzy na temat systemów oświaty", "zdobycie nowych doświadczeń", "poszerzenie wiedzy nt. innych warunków pracy i/lub nauki", "poszerzenie wiedzy nt. sposobów rozwiązywania problemów w pracy". Cechą charakterystyczną ww. grupy

powodów jest ich nastawienie na bardzo ogólnie rozumiane dobro wspólne, do którego miał przyczynić się udział w Programie.

Wykres 3 Głównie 4 powody uczestnictwa w programie WS 2008/2009 (n= 141)

Źródło 3 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Kolejną grupę powodów, o nieco mniejszej liczbie wskazań, stanowi grupa, którą roboczo można określić jako "altruistyczną, szczegółową". Tu również widoczne jest nastawienie na dobro wspólne, ale jego osiągnięciu służą konkretne, sprecyzowane, zaplanowane działania. Do ww. grupy powodów można zaliczyć np. z całą pewnością "wspólne wypracowanie w ramach wizyty nowatorskich produktów", a także "nawiązanie kontaktów zawodowych dla wspólnych projektów", czy też "zaprezentowanie własnej instytucji za granicą".

Trzecią umowną grupę powodów można nazwać grupą "partykularną". Zgodnie z nazwą zaliczono do niej powody osobiste, bezpośrednio służące egoistycznie pojmowanym interesom jednostki. Grupa ta zyskała najmniej wskazań, a w jej skład możemy zaliczyć np. "polepszenie swojej pozycji na rynku pracy", "poprawę umiejętności językowych", "awans zawodowy", "sfinansowanie wyjazdu" oraz rozumiane turystycznie "poznanie kultury innych krajów".

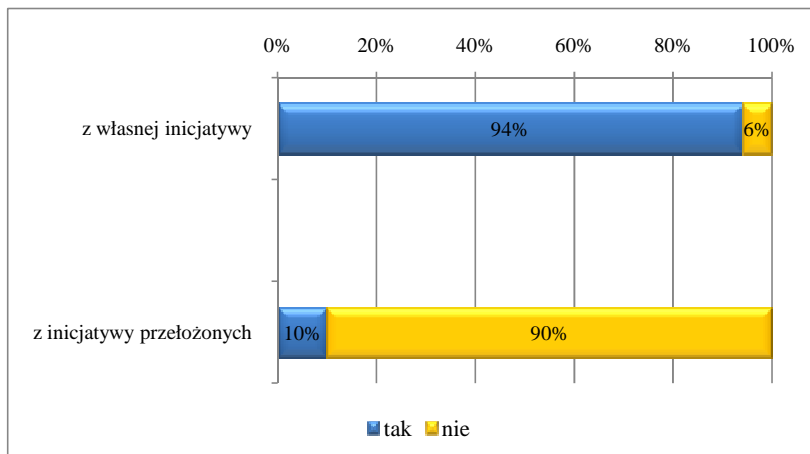
Ww. typologia ma charakter umowny i możliwe jest zaliczenie niektórych powodów do więcej niż jednej spośród trzech grup. Ale przy wszystkich tych ograniczeniach pomaga ona jednak uchwycić pewne ogólne zależności. Najmniej wskazań uzyskała grupa "partykularna (egoistyczna)", co **jak najlepiej świadczy o beneficjentach i o sposobie ich doboru**. Z drugiej strony, grupa "altruistyczna ogólna" uzyskała więcej wskazań niż grupa "altruistyczna sprecyzowana", co może świadczyć o tym, że powody dla których beneficjenci zdecydowali się na udział w Programie były szczytne, choć niezbyt konkretnie sprecyzowane.

W jakim stopniu wybrane tematy wizyt studyjnych pozostawały w ścisłym związku z profilem zawodowym oraz doświadczeniem uczestnika wizyty studyjnej?

Istotnym wskaźnikiem mówiącym o adekwatności danej wizyty studyjnej do potrzeb beneficjenta jest informacja odnośnie tego, z czyjej inicjatywy doszło do udziału w wizycie. Czy beneficjenci wzięli w niej udział raczej kierowani własną motywacją, czy też zostali

delegowani przez przełożonych. Okazuje się, że aż 94% badanych wzięło udział w Programie z własnej inicjatywy. Na inicjatywę przełożonych, jako powód wyjazdu wskazało jedynie 10%. Niewiele osób odpowiedziało twierdząco na oba z nich - co oznacza, że inicjatywa uczestnictwa wyszła zarówno z ich strony, jak i ze strony przełożonych. Jeszcze mniej osób odpowiedziało negatywnie na oba powyższe pytania, co wskazuje na inne źródło inspirujące wyjazd (znajomi, rodzina, itd).

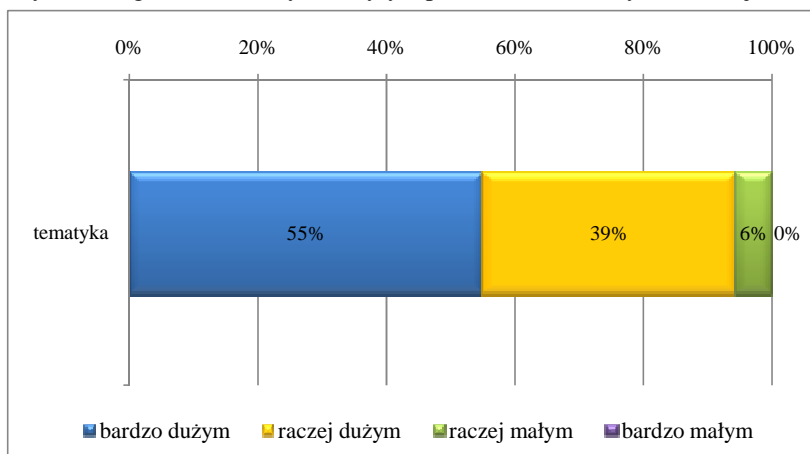
Wykres 4 Inicjatywa, z której beneficjent wziął udział w WS 2008/2009

Źródło 4 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Sprawdzeniu została poddana zgodność tematyki wizyty z profilem zawodowym beneficjentów (zob. wykres poniżej). Przeważająca większość beneficjentów uważa, że **tematyka wizyt była zgodna z ich profilem zawodowym**. Zaledwie kilka procent wskazało na raczej małą zgodność. Żadna z osób nie wybrała odpowiedzi wskazującej na bardzo mały stopień zgodności.

Wykres 5 Zgodność tematyki wizyty z profilem zawodowym beneficjenta (n=140)

Źródło 5 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu założona metoda WS jest adekwatna do osiągnięcia założonych celów Programu? Czy istnieją inne bardziej skuteczne metody? Jakże?

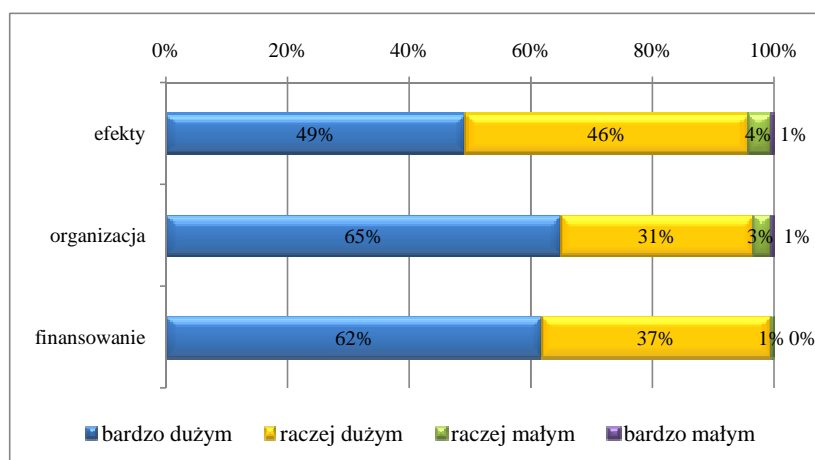
Analiza danych zastanych oraz wniosków z badań ankietowych pozwala w pełni stwierdzić, że **metoda wizyty studyjnej jest skutecznym narzędziem realizacji celów** Programu. Opinię tę podzielali również wszyscy respondenci wywiadów indywidualnych i telefonicznych.

W jakim stopniu osiągnięte produkty oraz rezultaty WS są zgodne z potrzebami uczestników i organizacji?

Zadowolenie beneficjentów z udziału w Programie jest bardzo duże. Aż 91% przebadanych zdecydowanie poleciłoby udział w Programie innym osobom oraz instytucjom.

W szczególności beneficjenci pozytywnie oceniają efekty osiągnięte w ramach programu Wizyty Studyjne w stosunku do swoich potrzeb i oczekiwań określonych we wniosku aplikacyjnym (zob. wykres poniżej). Również **jakość organizacji** wizyt oraz **poziom finansowania** dla przeważającej większości był odpowiedni. "Bardzo duży" oraz "raczej duży" stopień zadowolenia wskazało co najmniej 95% respondentów. Tak więc, podobnie oceniono organizację oraz poziom finansowania wizyty, niewiele niżej w stosunku do tych dwóch kategorii zostały ocenione efekty wizyty.

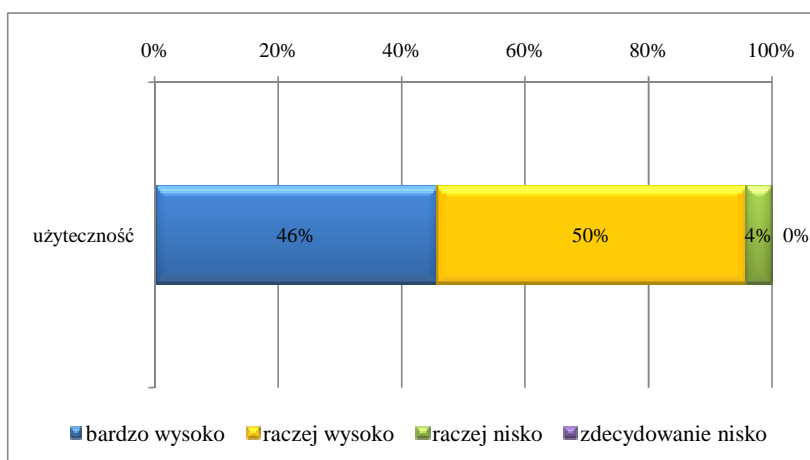
Wykres 6 Adekwatność efektów, jakości organizacji wizyty oraz poziomu finansowania do potrzeb beneficjentów (n=140)

Źródło 6 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Ocenie poddano również użyteczność uczestnictwa w wizytach studyjnych dla instytucji, w której zatrudniony był beneficjent. Aż **96% respondentów wysoko oceniło użyteczność dla macierzystej instytucji**. Porównując odpowiedzi udzielone na niniejsze pytanie oraz na pytanie dotyczące tego, z czyjej inicjatywy respondent wziął udział w Programie można zauważyć, że choć respondenci udają się na wizyty studyjne z własnej inicjatywy, to jednak udział w nich przynosi korzyść również macierzystej instytucji.

Wykres 7 Użyteczność uczestnictwa w WS 2008/2009 z punktu widzenia potrzeb instytucji beneficjenta (n=140)

Źródło 7 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu jakość organizacji wizyt studyjnych w krajach europejskich odpowiada potrzebom polskich uczestników i organizacji?

Jak pokazano na wykresie nr 15 zdecydowana **większość beneficjentów oceniła adekwatność jakości organizacji wizyty do swoich potrzeb wysoko lub bardzo wysoko**. Podobne pozytywne wnioski można wysnuć z analizy raportów indywidualnych z wizyt beneficjentów.

Czy poziom i sposób finansowania wizyt studyjnych w roku 2008/2009 jest wystarczający z punktu widzenia uczestników wizyt zagranicznych i organizatorów WS w Polsce?

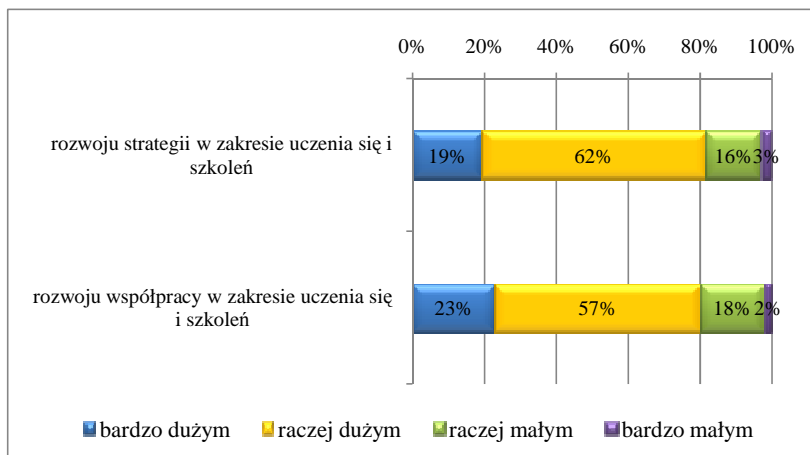
Dla 99% respondentów finansowanie wizyt studyjnych było zgodne z ich potrzebami (zob. wykres nr 15) i wskazywano, iż grant przypadający na osobę jest w pełni wystarczający. Jedynie całkowita kwota przeznaczona na dofinansowanie wizyt w Polsce w danej edycji mogłaby być wyższa.

Pytanie kluczowe: *W jakim stopniu WS 2008/2009 przyczyniły się do osiągnięcia założonych celów Programu?*

W jakim stopniu WS przyczyniły się osiągnięcia jednego z celów Programu Międzysektorowego tzn. do rozwoju strategii i współpracy na szczeblu europejskim w zakresie uczenia się przez całe życie?

Przeważająca grupa respondentów jest zdania, że **WS, w której wzięli udział w bardzo dużym stopniu lub dużym przyczyni się do rozwoju strategii w zakresie uczenia się i szkoleń**. Znacznie mniej osób stwierdziło przeciwnie, czyli że wizyta ta nie przyczyni się w znaczącym stopniu do rozwoju ww. strategii. Niemal identyczne poglądy zaprezentowali respondenci w odniesieniu wpływu ich wizyty do rozwoju współpracy w zakresie uczenia się i szkoleń.

Wykres 8 W jakim stopniu wizyta studyjna 2008/2009 przyczyniła się/ przyczyni się do (n=140)

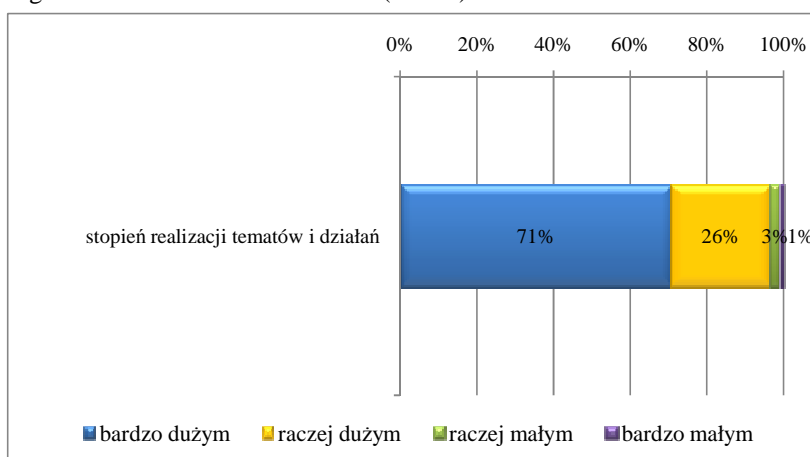
Źródło 8 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu zrealizowano założoną tematykę WS i w jakim stopniu przyczynia się ona do realizacji założonych celów WS?

Respondenci **bardzo wysoko ocenili stopień realizacji podczas WS wszystkich zaplanowanych przez organizatora tematów oraz działań** (zob. wykres poniżej). 97% wskazało na bardzo duży lub raczej duży stopień realizacji. Przeciwnego zdania było zaledwie 3% respondentów.

Analiza raportów indywidualnych pod kątem stopnia realizacji zaplanowanych działań oraz tematów potwierdza **wysokie zadowolenie beneficjentów** w tym zakresie.

Wykres 9 Stopień realizacji podczas WS 2008/2009 wszystkich zaplanowanych przez organizatora tematów oraz działań (n=140)

Źródło 9 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu WS 2008/2009 przyczyniły się do tworzenia związków z programami sektorowymi Programu „Uczenie się przez całe życie”: Comenius, Grundtvig i Leonardo da Vinci

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że WS stanowią istotny element w przygotowaniu się instytucji do realizacji projektów w ramach programu Comenius.

Jakie czynniki przyczyniły się do osiągnięcia celów WS a jakie utrudniły ich osiągnięcie?

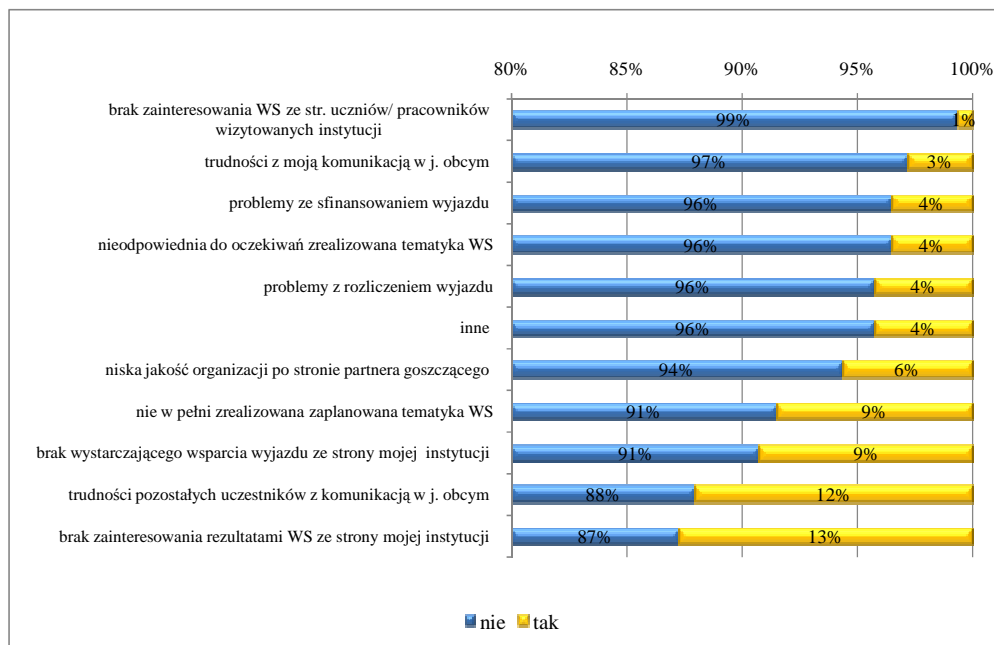
Oceniając stopień skuteczności Programu WS zidentyfikowano również ewentualne problemy pojawiające się podczas realizacji wizyt studyjnych. Wynik badania ankietowego wskazuje, że odsetek opinii wskazujących na występowanie jakichkolwiek problemów jest stosunkowo nieznaczny i nie przekroczył 13% (zob. wykres poniżej)

Wśród problemów wskazywanych przez osoby z tej niewielkiej grupy znalazły się te występujące po stronie ich macierzystej instytucji, takie jak *brak zainteresowania rezultatami WS ze strony macierzystej instytucji* (13%) oraz *brak wystarczającego wsparcia wyjazdu ze strony macierzystej instytucji* (9%).

Kolejna grupa problemów związana była z komunikacją w języku obcym - 12% respondentów wskazało, że problemem były *trudności pozostałych uczestników wizyty z komunikacją w języku obcym*, natomiast 4% respondentów wskazało na *własne trudności związane z komunikacją w obcym języku*.

Pojawiły się także w niewielkim stopniu problemy występujące zasadniczo z winy organizatora konkretnej wizyty, jak np. *nie w pełni zrealizowana zaplanowana tematyka WS* (9%), czy *niska jakość organizacji po stronie partnera goszczącego* (6%).

Wykres 10 Problemy pojawiające się w ramach WS wskazywane przez uczestników wizyty (n=141)

Źródło 10 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

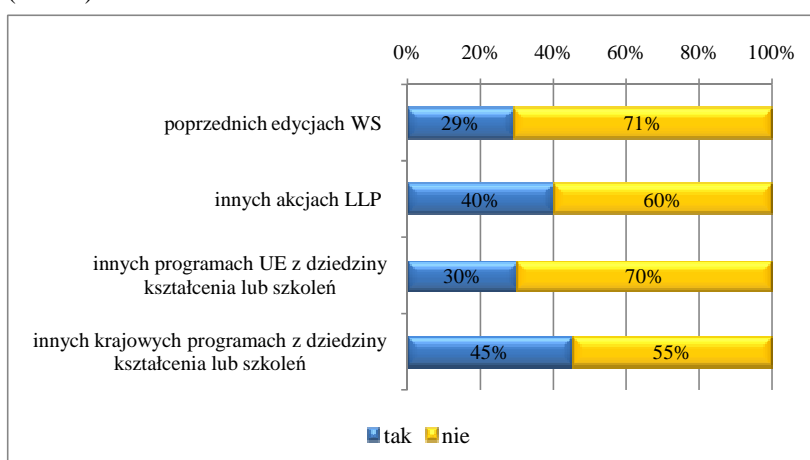
W jakim stopniu WS objęły wszystkich założonych odbiorców?

doświadczenie
w udziale w
WS

Większość beneficjentów WS 2008/2009 nie miała wcześniejszego doświadczenia z Programem WS, niewielka część osób brała udział wcześniej w programie Arion (w roku 2006 i w latach wcześniejszych).

21% respondentów nie uczestniczyło wcześniej w żadnych programach sektora edukacji wymienionych na poniższym wykresie (zob. wykres poniżej). Najwięcej respondentów miało doświadczenia z udziału w *innych krajowych programach z dziedziny kształcenia lub szkoleń* oraz w *innych akcjach LLP* (np. takich jak Comenius, Erasmus, LdV, Grundtvig, WP LLP). W *innych programach UE z dziedziny kształcenia lub szkoleń* wzięła udział 1/3 respondentów.

Wykres 11 Doświadczenie respondentów w udziale w programach sektora edukacji (n=141)

Źródło 11 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

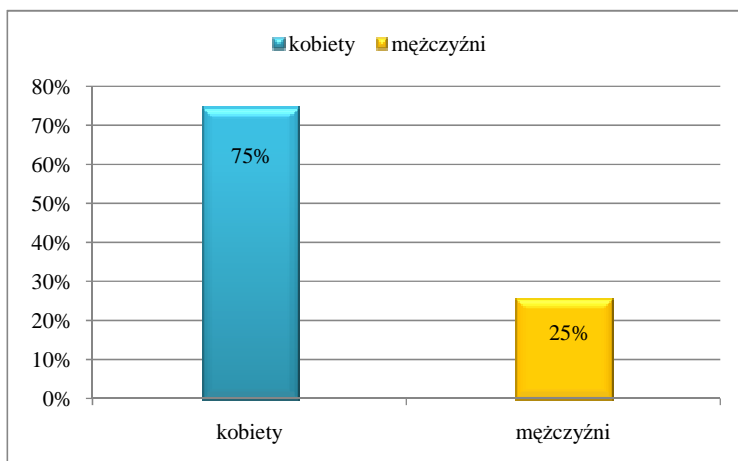
zniesienie
karencji

Warto zauważyć beneficjenci szczebla centralnego podkreślali potrzebę zniesienia zasady karencyjności podczas kolejnych naborów. Uzasadnieniem dla takiego podejścia jest fakt, iż na poziomie kreowania polityki krajowej istotna jest pewna ciągłość nawiązanej podczas wizyt współpracy, tak aby pewne rozwiązania móc zaaplikować do polityki edukacyjnej na różnych szczeblach zarządzania. Karencja w odniesieniu do tego typu beneficjentów wydaje się wbrew założeniom nieco ograniczać osiągnięcie trwałych rezultatów programu WS.

płeć
beneficjenta

W wizytach w edycji 2008/2009 w większości wzięły udział kobiety (3/4 beneficjentów). Wynika to zarówno z ogólnej nadreprezentacji kobiet w zawodach związanych z edukacją jak i obserwowanej od ponad dekady rosnącej aktywności kobiet na polu kształcenia ustawicznego i ciągłego podnoszenia swych umiejętności.

Wykres 12 Zróżnicowanie beneficjentów WS 2008/2009 ze względu na płeć (n=169)

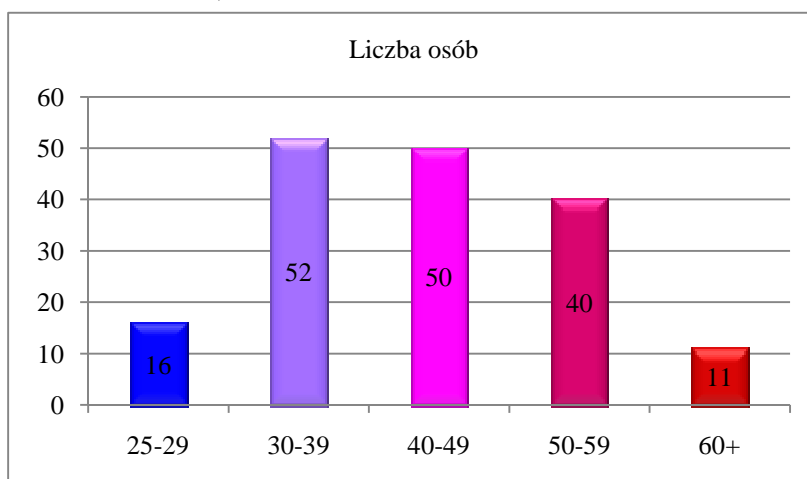

Źródło 12 Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych FRSE.

wiek
beneficjenta

Największa liczba beneficjentów Programu przypadła na trzy środkowe grupy, obejmujące swym zasięgiem osoby w wieku od 30 do 59 roku życia, a więc osoby aktywne zawodowo i będące w sile wieku. W obrębie tych trzech grup zaobserwować można stopniowy, powolny spadek liczby beneficjentów dla kolejnych, coraz starszych grup wiekowych. Najstarszy uczestnik Programu w momencie przeprowadzania badania ewaluacyjnego ukończył 68 lat, zaś najmłodszy - 26. Mediana dla badanej grupy wynosi 44 lata, co oznacza, że dokładnie połowa beneficjentów była starsza, a druga połowa młodsza niż 44 lata w momencie przeprowadzania badania.

Wykres 13 Zróżnicowanie beneficjentów WS 2008/2009 ze względu na wiek (stan na 1.03.2010r.; n=169)

Źródło 13 Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych FRSE.

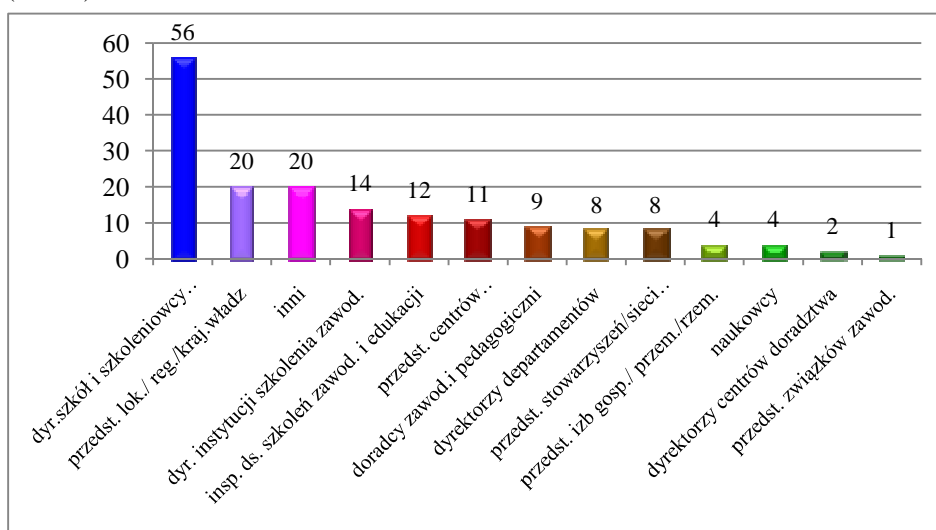
miejsce pracy
beneficjenta

Wszyscy beneficjenci jako kraj pracodawcy wskazali Polskę. 32 beneficjentów jako siedzibę pracodawcy wskazało Warszawę.

stanowisko
beneficjenta

Zgodnie z podaną typologią osoba zajmująca jedno stanowisko może należeć do więcej niż jednego typu), co utrudnia przeprowadzenie rzetelnej statystyki co do stanowisk beneficjentów. Według otrzymanych danych, największą grupę wśród beneficjentów (1/3 ogółu) stanowili dyrektorzy szkół i osoby szkolące nauczycieli („head teachers, teacher trainers”). Przedstawiciele władz lokalnych, regionalnych i krajowych stanowili kolejną, o połowę mniejszą grupę osób. Skala różnic oraz ilość nierozłącznie zdefiniowanych przedziałów pozwalają jedynie na ogólną orientację w podanej kategorii zagadnień

Wykres 14 Zróżnicowanie beneficjentów ze względu na zajmowane typy stanowisk (n=169)

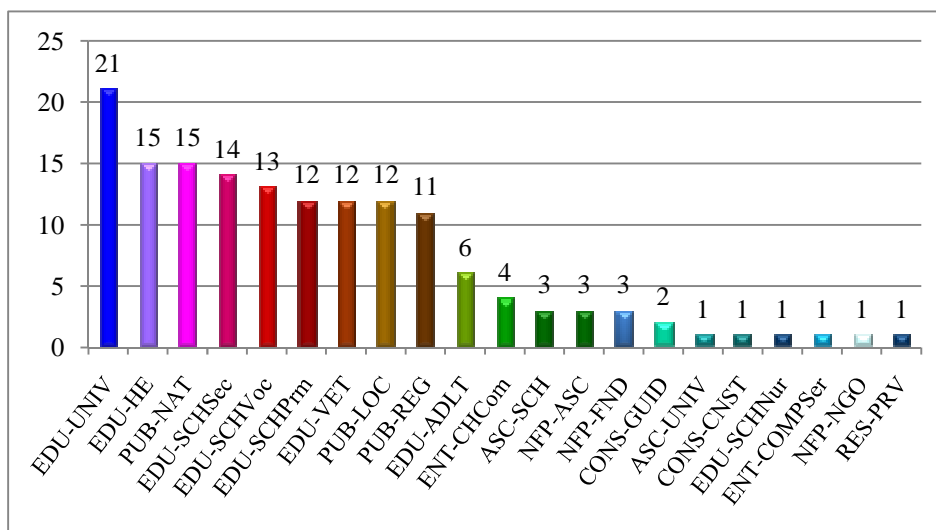
Źródło 14 Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych FRSE.

typ instytucji
beneficjenta

Beneficjenci mieli pewne trudności z przyporządkowaniem ich instytucji do podanych kategorii i stąd mogą pojawić się nie do końca precyzyjne dane w tej kategorii.

Spośród beneficjentów, którzy dopasowali typ organizacji w której pracują do typologii podanej przez CEDEFOP, liczebnością wyróżniały się grupy: przedstawiciele władz publicznych wszystkich szczebli (poziom lokalny, regionalny i krajowy - rozłożonych równomiernie wśród ww. trzech kategorii); przedstawiciele szkół podstawowych, średnich oraz średnich zawodowych (również rozłożonych równomiernie wśród ww. trzech kategorii); oraz przedstawiciele szkolnictwa wyższego.

Wykres 15 Zróżnicowanie beneficjentów ze względu na typ organizacji (n=152)

Źródło 15 Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych FRSE

Natomiast spośród beneficjentów, którzy przyporządkowali swoje miejsce pracy do odpowiedniego działu gospodarki narodowej, zdecydowana większość (ponad 82%), wskazała jako właściwy dla siebie sektor edukacji. Jedynym sektorem który oprócz tego przekroczył 5% próg wskazań był sektor określony jako "Administracja publiczna i obrona narodowa (raczej bezpieczeństwo wewnętrzne); oraz obowiązkowa ochrona socjalna".

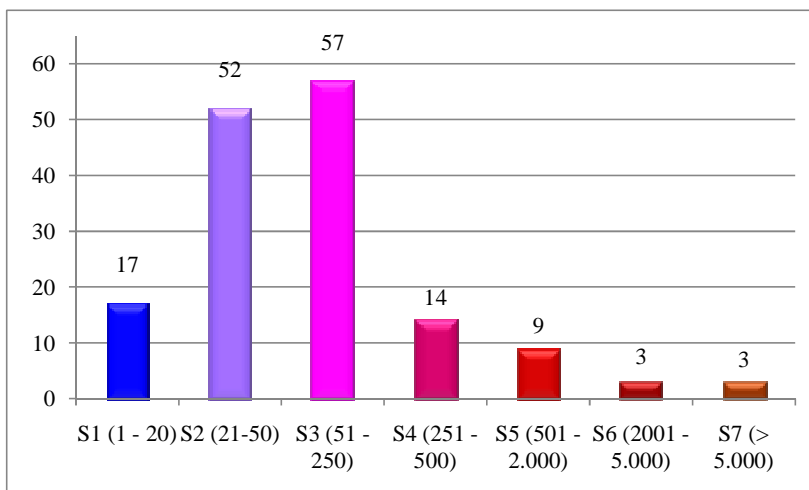
Tylko niewielu beneficjentów było zatrudnionych w organizacjach nastawionych na zysk, a wszyscy pozostali (ponad 92% ogółu) byli zatrudnieni w organizacjach typu "non for profit".

Spośród beneficjentów, którzy określili formę własności organizacji, zdecydowana większość była zatrudniona w sektorze publicznym, a niemal co piąta (18,5%) w sektorze prywatnym.

Spośród beneficjentów, którzy podali zasięg działania własnej instytucji, kilka osób wskazało na zasięg międzynarodowy, po ok. 1/3 beneficjentów na zasięg regionalny i lokalny, a pozostała część wskazała zasięg krajowy.

Na poniższym wykresie przedstawiono wielkość organizacji pracodawcy, najwięcej osób pracowało w organizacjach zatrudniających od 21 do 50 osób oraz w organizacjach zatrudniających od 51 do 250 osób. W dużych organizacjach, zatrudniających ponad 500 osób oraz w organizacjach najmniejszych rozmiarowo, zatrudniających do 20 osób pracowało niewielu beneficjentów.

Wykres 16 Różnicowanie beneficjentów pod względem rozmiaru instytucji, w której pracują (n=155)

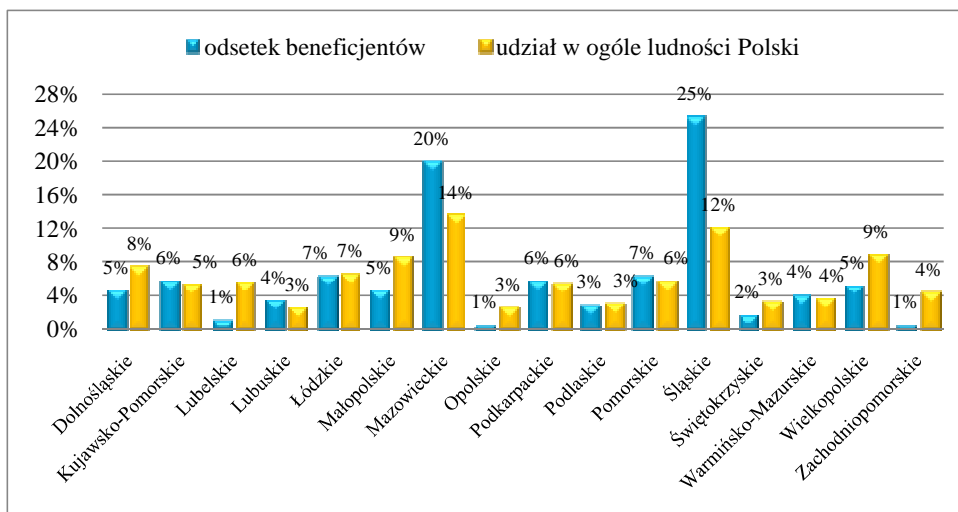

Źródło 16 Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych FRSE.

lokalizacja
instytucji
beneficjenta

Zgodnie z „Ogłoszeniem Programu Wizyt Studyjnych w roku akademickim 2008/2009” uczestnicy wizyt powinni reprezentować różne regiony geograficzne i części krajów. **W Programie udział wzięli przedstawiciele każdego z województw.** Wystąpiły jednak różnice w liczebności grup beneficjentów z poszczególnych regionów - województwo zachodniopomorskie reprezentowane było jedynie przez jedną osobę, podczas gdy województwo mazowieckie i śląskie aż przez kilkadziesiąt osób. Na poniższym wykresie przedstawiony został procentowy udział beneficjentów Programu z danego regionu w stosunku do udziału danego regionu w ogóle ludności Polski. Pozwala to na określenie, które regiony były nadreprezentowane, a które względnie niedoreprezentowane.

Wykres 17 Zróżnicowanie beneficjentów WS 2008/2009 ze względu na pochodzenie regionalne (n=169) a udział danego regionu w ogóle ludności Polski

Źródło 17 Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych FRSE oraz GUS za 2008 r.

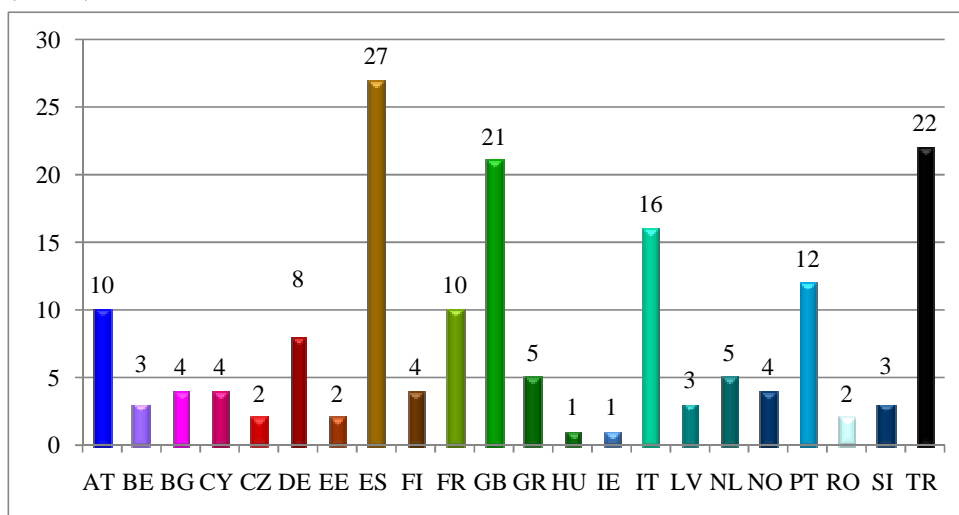
Wynika stąd, że 7 województw jest względnie nadreprezentowanych, a 9 względnie niedoreprezentowanych, przy czym w większości przypadków odchylenia między dwoma szeregami danych są niewielkie.

kraj wizyty

Beneficjenci Programu odwiedzili w sumie 22 kraje. Największą popularnością cieszyły się wizyty w Hiszpanii, Turcji, Wielkiej Brytanii i we Włoszech.

Stosunkowo często beneficjenci starali się połączyć korzyści merytoryczne i zawodowe płynące z udziału w wizycie z innymi potencjalnymi korzyściami. Można zaobserwować zwiększone zainteresowanie beneficjentów atrakcyjnymi turystycznie krajami Południa - łącznie na wizyty w Hiszpanii, Portugalii, Włoszech i Turcji udało się ponad 45% ogólnej liczby beneficjentów. Wyjątek od tej zasady stanowi Grecja z jedynie kilkoma wizytującymi ją osobami. Równie atrakcyjnym celem była Wielka Brytania, oferująca możliwość praktycznego sprawdzenia swych umiejętności językowych w środowisku anglojęzycznym.

Wykres 18 Różnicowanie beneficjentów WS 2008/2009 ze względu na kraj wizyty (n=169)

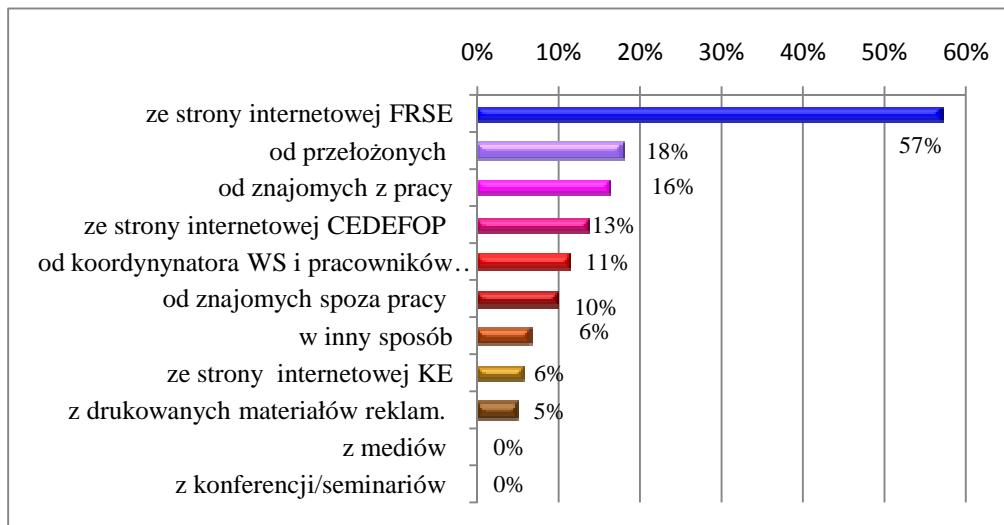

Źródło 18 Opracowanie własne na podstawie danych monitoringowych FRSE.

W jakim stopniu działania promocyjne przyczyniły się do osiągnięcia celów Programu?

Działania informacyjne i promocyjne różnych instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu mają olbrzymi wpływ na skuteczność jego realizacji. Najbardziej skutecznym źródłem informacji okazała się **strona internetowa Programu, której użyteczność i czytelność była wielokrotnie podkreślana** również podczas wywiadów z beneficjentami oraz organizatorami wizyt w Polsce. Aż 57% respondentów wskazało, że o możliwości uczestnictwa w Programie dowiedziało się ze strony internetowej FRSE. Ponadto 11% respondentów dowiedziało się o tym wydarzeniu bezpośrednio od koordynatora Programu WS i pracowników Narodowej Agencji. Inne istotne źródła informacji o Programie to przełożeni (18%) i znajomi z pracy (16%), a także znajomi spoza pracy (10%). Stosunkowo mała liczba respondentów wskazała na strony internetowe: Cedefop (13%) oraz Komisji Europejskiej (6%).

Wykres 19 Źródło, z którego beneficjent dowiedział się o możliwości uczestnictwa w Programie WS 2008/2009? (n=141)

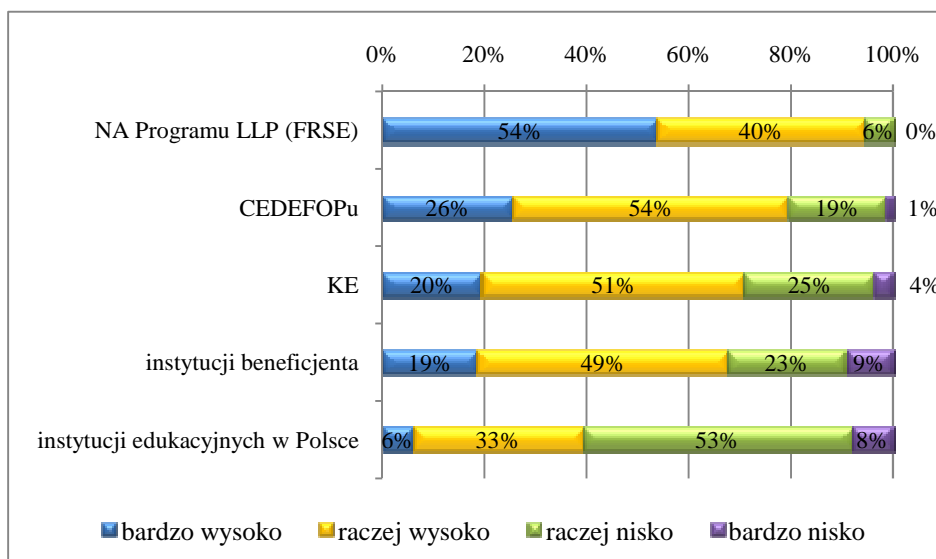
Źródło 19 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Jak przedstawiono na poniższym wykresie **najwyżej oceniana jest skuteczność działań promocyjno-informacyjnych podejmowanych bezpośrednio przez FRSE**. Bardzo wysoko oceniło je aż 54% respondentów, a raczej wysoko 40% i nikt nie ocenił ich jako zdecydowanie nieskutecznych. Kolejne miejsca (z ponad dwukrotnie niższym odsetkiem najwyższych ocen niż FRSE) zajął CEDEFOP, Komisja Europejska oraz instytucja respondenta. Zdecydowanie najgorzej ocenili respondenci skuteczność działań innych instytucji edukacyjnych w Polsce - jest to jedyna podgrupa, która uzyskała więcej ocen negatywnych niż pozytywnych.

Należy podkreślić, że respondenci wywiadów podkreślali potrzebę zwiększenia szczególnie udziału kuratorów w informowaniu o wizytach, jak również w upowszechnianiu rezultatów wizyt.

Wykres20 Ocena beneficjenta odnośnie skuteczności działań

promocyjno-informacyjnych (N <135;139>)

Źródło 20 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu proces selekcji uczestników oraz organizatorów WS w Polsce przyczynił się do osiągnięcia celów Programu?

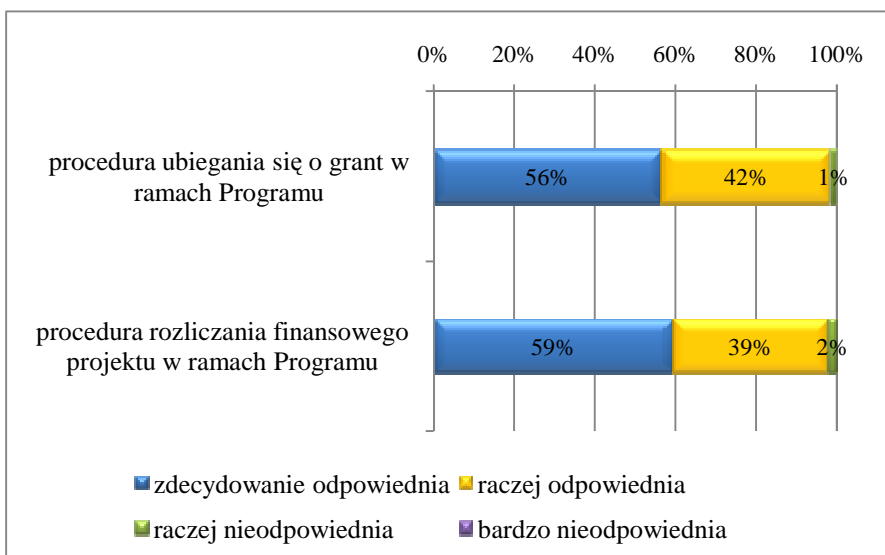
Selekcja uczestników WS 2008/2009 przebiegała dwuetapowo, tzn. aplikacje poddano ocenie formalnej, następnie merytorycznej. Ocenę formalną przeprowadzono wewnętrznie przez FRSE.

Przyjęte kryteria oceny aplikacji wydają się w pełni uzasadnione i dobrze zdefiniowane. Warto rozważyć wprowadzenie możliwości porównania profili zawodowych i motywacji wszystkich (z różnych krajów) aplikantów na daną wizytę, tak aby można było wstępnie określić na ile profile tych osób są spójne ze sobą, i na ile kandydaci będą mogli skorzystać z udziału w wizycie osób zajmujących się podobnymi problemami i pracujących w sektorze edukacji na podobnym szczeblu zarządzania. Mogłoby to przyczynić się do zwiększenia szans na uzyskanie zakładanego rezultatu wizyty.

Odnosnie procesu selekcji **beneficjenci Programu bardzo wysoko ocenili przyjętą procedurę ubiegania się o grant** (56% ocen "zdecydowanie odpowiednia" i 42% ocen "raczej odpowiednia"). Jedyne uwagi beneficjentów dotyczące selekcji uczestników dotyczyły kwestii potrzeby zlikwidowania karencji, co zostało już omówione we wcześniejszej części.

Z badania wynika, iż stosowane procedury ubiegania się o grant i rozliczania go, są - zgodnie z oceną respondentów - właściwe i odpowiednie (zob. wykres poniżej).

Wykres 21 Ocena beneficjentów odnośnie procedur przyjętych w ramach WS 2008/2009 (n=140)

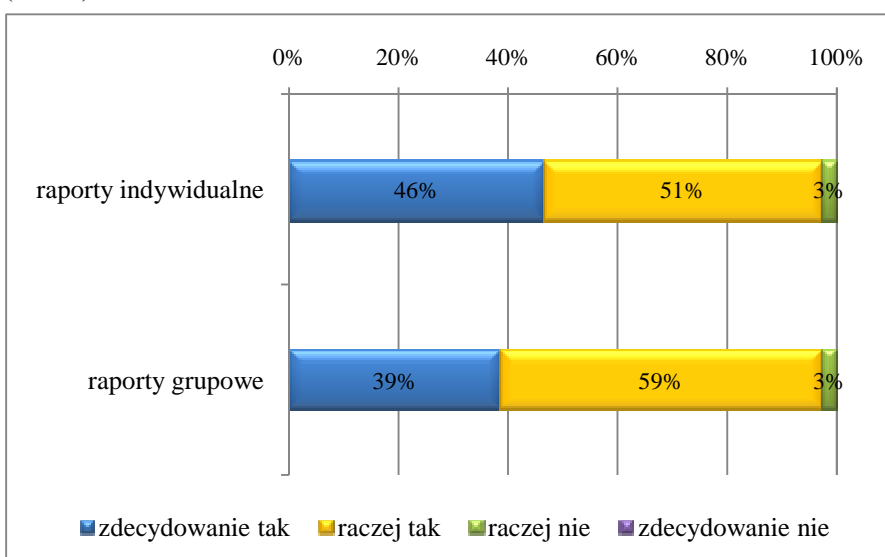
Źródło 21 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu działania monitorujące przyczyniły się do osiągnięcia celów Programu?

Respondenci wysoko ocenili zrozumiałość i czytelność pytań/ kategorii przyjętych zarówno w raportach indywidualnych, jak i grupowych. Oceny negatywnej dokonało zaledwie 3% respondentów (zob. wykres poniżej).

Ponadto respondenci zwracali uwagę na swoistą wartość dodaną raportu grupowego, który zwykle jest produktem wspólnej pracy uczestników danej wizyty i praca nad nim jest dobrym wstępem do dalszych wspólnych projektów. W opinii większości beneficjentów raporty te przygotowane zostały w drodze wspólnych dyskusji.

Wykres 22 Ocena beneficjentów odnośnie czytelności raportów monitoringowych (n=140)

Źródło 22 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu działania mające na celu upowszechnianie rezultatów Programu realizowane przez AN oraz uczestników przyczyniają się do osiągnięcia celów Programu? Jakie czynniki utrudniają te działania?

Zagadnienie wdrożenia przez instytucję beneficjenta rezultatów wizyty i upowszechnienia jej w środowisku lokalnym jest kluczowe dla oceny skuteczności Programu. We wnioskach aplikacyjnych kandydaci zakładali różnorodne metody upowszechniania rezultatów wizyt. Wśród najczęściej wymienianych rozwiązań były:

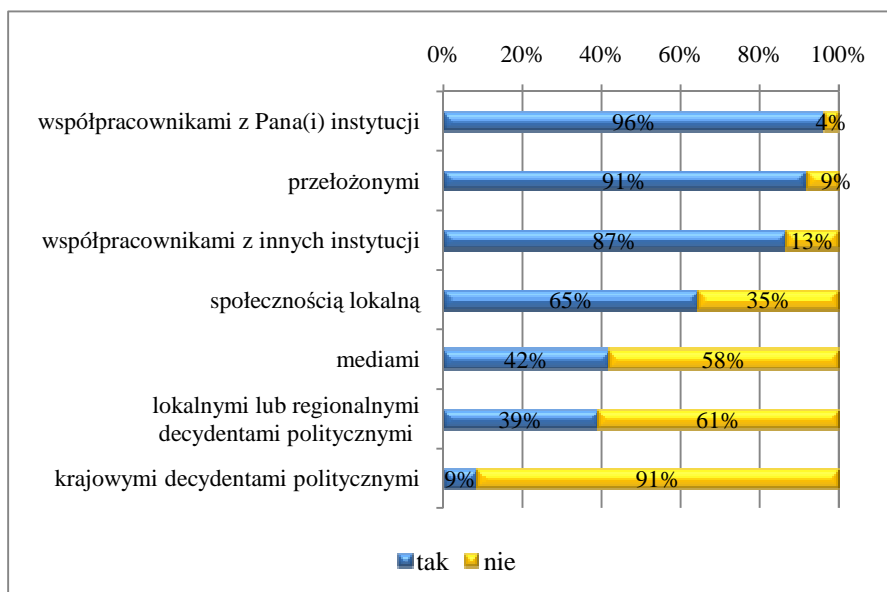
- przygotowanie sprawozdania dla instytucji,
- przekazanie zebranych materiałów współpracownikom,
- zorganizowanie wewnętrznego spotkania ze współpracownikami,
- przygotowanie artykułu do lokalnej gazetki instytucji lub lokalnej prasy lub na stronę www instytucji.

Znacznie rzadziej zakładano we wnioskach:

- budowę strony www wizyty,
- prezentację wniosków z wizyty na konferencjach, seminariach,
- zorganizowanie szkolenia dotyczącego rezultatów wizyty dla pracowników z instytucji beneficjenta.

Najlepsze rezultaty w odniesieniu do możliwości podzielenia się doświadczeniami z wizyty można zaobserwować w miejscach związanych z miejscem pracy respondentów: tj. wśród współpracowników z macierzystej instytucji (96% pozytywnych wskazań), przełożonych (91%) oraz współpracowników z innych instytucji (87%). **Interesujące jest, iż ponad 2/3 respondentów miało możliwość podzielenia się swymi doświadczeniami w obrębie społeczności lokalnej.**

Wykres 23 Możliwość podzielenia się swoimi doświadczeniami przez beneficjenta po powrocie z WS (n=141)

Źródło 23 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Jakie zakładane oraz niezakładane produkty powstały w ramach WS (np. publikacje, prezentacje, strony www etc. oraz metody, programy, strategie etc.) ?

Respondenci, wymieniali **głównie następujące produkty: prezentacje – ponad 90% respondentów, publikacje różnego rodzaju**, oraz informacje na stronach www³. Respondenci w sporadycznych przypadkach przyznawali, że nie powstały żadne produkty. Część respondentów jako produkt wymieniła obowiązkowy raport grupowy z wizyty.

Jakie zakładane oraz niezakładane (pozytywne i negatywne) efekty bezpośrednie (rezultaty) oraz pośrednie (wpływ) osiągnięto w wyniku realizacji WS?

Oprócz zakładanych z góry korzyści, wizyty studyjne przyniosły ponad 1/3 uczestnikom wiele niezaplanowanych pozytywnych rezultatów (zob. wykres poniżej). Nikt z badanych nie stwierdził aby konsekwencją wizyty były jakiegokolwiek negatywne rezultaty dla jego instytucji.

Wśród konkretnych przykładów takich niezaplanowanych, pozytywnych korzyści i rezultatów zdecydowanie dominują te związane ze (1) zwiększeniem zainteresowania instytucji współpracą międzynarodową; (2) nawiązaniem osobistych (często nieformalnych) kontaktów, wykorzystywanych później przy (3) nawiązywaniu współpracy pomiędzy instytucją macierzystą beneficjenta a instytucjami zagranicznymi, co prowadziło często do (4) współpracy przy wspólnych projektach (w tym w ramach programu Comenius, a także e-Twinning). **Można oczekiwać, że przynajmniej część z rezultatów, znajdujących się obecnie na poziomie pierwszych dwóch wymienionych powyżej, może w przyszłości przenieść się na wyższy poziom współpracy.**

Inne rezultaty wskazywane przez beneficjentów związane były z **podniesieniem prestiżu danej jednostki edukacyjnej w oczach społeczności lokalnej**, co skutkowało np. wzmożonym zainteresowaniem rodziców potencjalnych uczniów klas I.

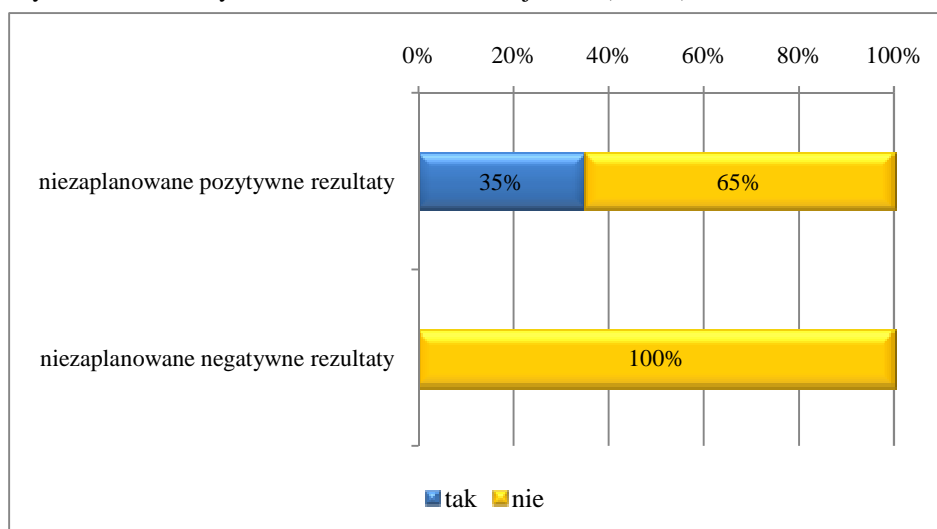
³ W tym tworzenie osobnych, specjalnych stron poświęconych wizycie oraz tworzenie grup na portalach społecznościowych (Facebook).

Niekiedy też, wizyta rozpoczęła w instytucji dyskusję na temat ewentualnego wprowadzenia nowych, alternatywnych metod - znacznie częściej metody te po prostu wprowadzano w życie⁴.

Wizyty pokazały nowe horyzonty i pozwoliły rozszerzyć zakres działania niektórych instytucji - pojawiły się bowiem "*nowe propozycje wspólnych projektów z całkiem nowych obszarów edukacyjnych dotychczas nie realizowanych przez naszą instytucję*".

Ostatnią grupę rezultatów stanowią te związane z zachęcenia własnym przykładem współpracowników do udziału w projektach międzynarodowych. Interesujące jest również, że udział w wizycie nasunął **pomysł na pracę doktorską**

Wykres 24 Rezultaty WS 2008/2009 dla beneficjentów (n=141)

Źródło 24 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu udział w WS miał pozytywny wpływ na rozwój indywidualny uczestników wizyty?

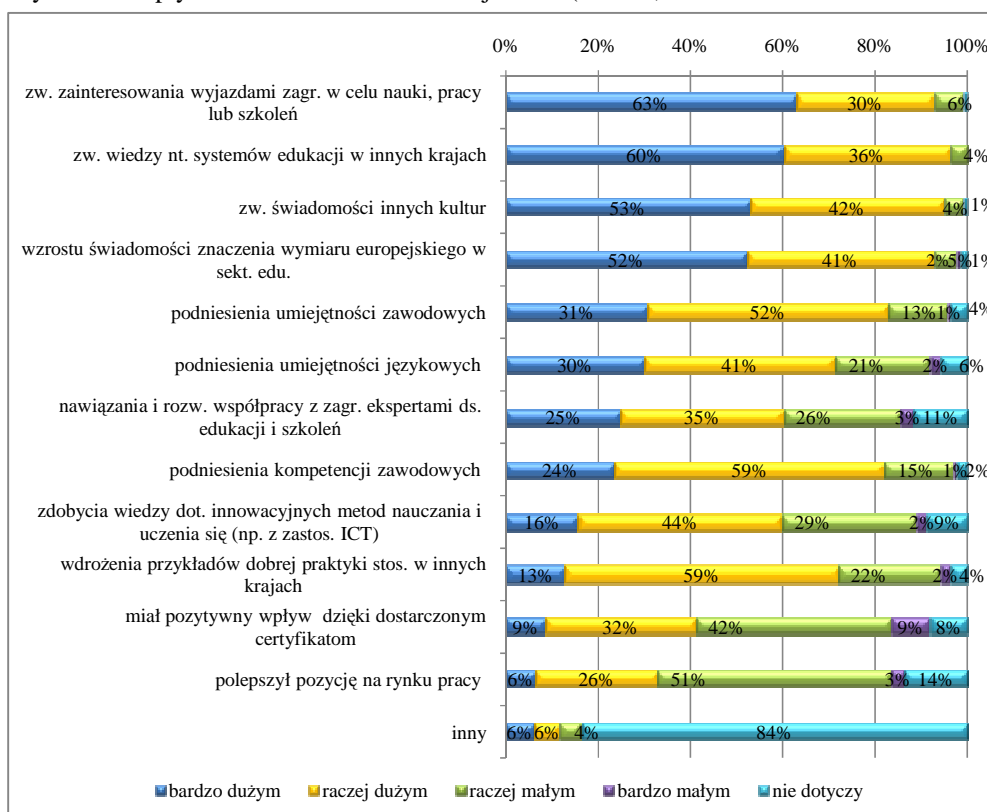
Respondenci wskazywali w jakim stopniu ich udział w wizycie wpłynął na ich życie zawodowe w ramach wybranych kategorii. Jedynie w przypadku dwu kategorii (*pozytywny wpływ wizyty dzięki dostarczonemu certyfikatowi oraz polepszenie pozycji na rynku pracy*) wyniki badania (przewaga odpowiedzi wskazujących na niewielki stopień wpływu) sugerują znikomy wpływ wizyty. W odniesieniu do kategorii certyfikatów, respondenci kilkakrotnie zwracali uwagę, że przecież to nie zdobycie certyfikatu było głównym celem ich wizyty.

W odniesieniu do kategorii *polepszenia sytuacji na rynku pracy*, respondenci podkreślali również fakt, że już przed wizytą mieli wystarczająco silną pozycję i że ich wizyta miała na celu służyć innym (w tym macierzystej instytucji).

⁴ Były to np. "*innowacyjne zajęcia dla uczniów- Science in English, które zostały wybrane jednym z przykładów dobrej praktyki na seminarium podsumowującym wizyty studyjne 2008/2009 w Salonikach w lutym 2010*"; "*realizacja przez grupę nauczycieli klas I-III projektu integrującego uczniów i rodziców, utworzenie na korytarzach szkolnych stref przeznaczonych na odpoczynek w ciszy oraz stref do spożywania śniadań*".

Największy wpływ wizyt na respondentów występuje w dwu kategoriach: **zwiększenie zainteresowania wyjazdami zagranicznymi w celu nauki, pracy lub szkoleń oraz zwiększenie wiedzy nt. systemów edukacji w innych krajach**. W każdym z przypadków mamy do czynienia z ponad 90% wskaźnikiem ocen wskazujących na znaczący wpływ. Odsetek odpowiedzi wskazujących „bardzo duży” wpływ przekroczył 50% również w przypadku dwu innych kategorii: **zwiększenie świadomości innych kultur oraz wzrost świadomości znaczenia wymiaru europejskiego w sektorze edukacji**. W przypadku wymienionych tu czterech kategorii można z pewnością stwierdzić **występowanie bardzo silnego pozytywnego wpływu wizyt na beneficjentów**. W przypadku pozostałych kategorii można potwierdzić istnienie zauważalnego pozytywnego wpływu wizyt na beneficjenta.

Wykres 25 Wpływ udziału w WS na beneficjentów (n <134;140>

Źródło 25 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu i w jaki sposób udział w WS miał pozytywny wpływ na rozwój organizacji, którą uczestnik wizyty reprezentował oraz organizacji goszczącej w Polsce?

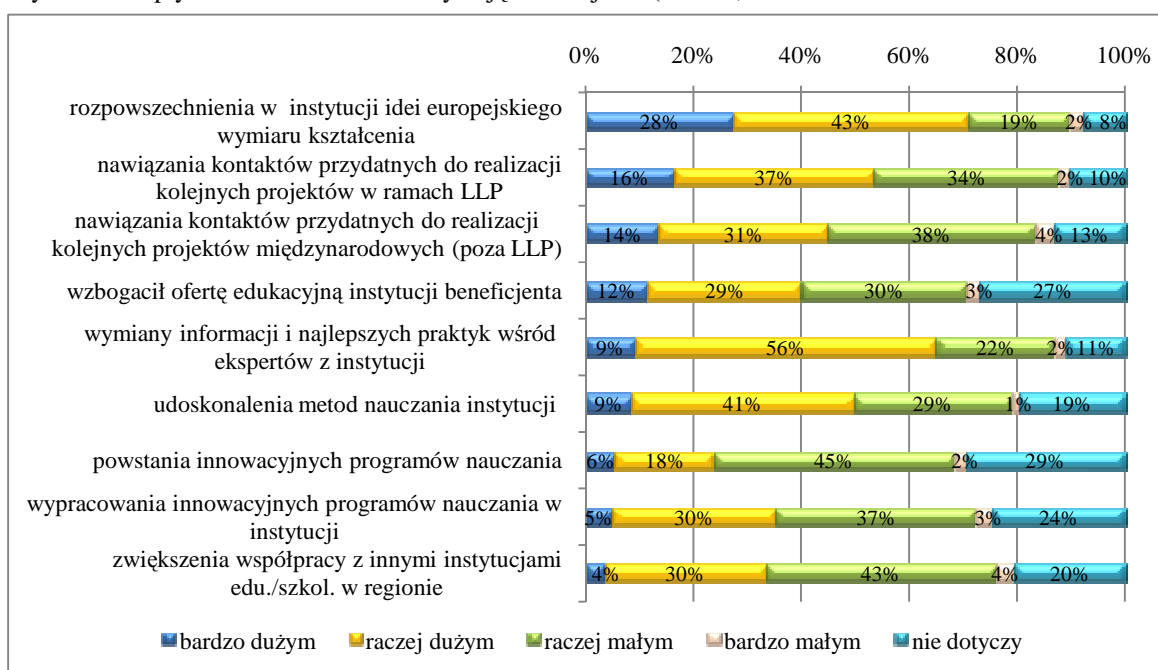
W zakresie wpływu WS na instytucje, w których pracowali beneficjenci – w ich opinii – wizyty te **przyczyniły się w największym stopniu do rozpowszechnienia w instytucji idei europejskiego wymiaru kształcenia**. Ponad 3/4 osób wskazało, że ich wizyta przyczyniła się do osiągnięcia ww. celu w stopniu „bardzo dużym” lub „raczej dużym”. Jednocześnie kategoria ta uzyskała największy odsetek najwyższych odpowiedzi spośród wszystkich

kategorii. Jednak i tu respondenci natrafiali czasem na utrudnienia i wskazywali na przeszkody, trudności, które niekiedy, dużym nakładem sił, udawało im się przewyciężyć⁵.

W przypadku pozostałych pięciu kategorii, odsetek ocen wskazujących na znaczący wpływ („bardzo duży” lub „raczej duży”) przewyższał odsetek odpowiedzi przeciwnych. Wskazuje to na to, że istniejący i udokumentowany pozytywny wpływ wizyt na instytucje respondentów, miał w omawianych przypadkach raczej ograniczony zakres. Uwaga ta nie dotyczy oczywiście wymienionej na wstępie kategorii *rozpowszechniania w instytucji idei europejskiego wymiaru kształcenia*, w przypadku której, jako możemy zasadnie stwierdzić istnienie silnego, pozytywnego wpływu wizyty.

Porównując wyniki dane otrzymane w wyniku analizy wpływu wizyty na instytucję z wynikami analizy wpływu wizyty na beneficjenta można zdecydowanie stwierdzić, że pozytywny wpływ na poziomie osobowym (na beneficjenta) był wielokrotnie silniejszy niż na poziomie instytucjonalnym.

Wykres 26 Wpływ udziału w WS na instytucję beneficjenta (n< 138; 140>

⁵ Por. np. wypowiedzi:

a) "Szkoły, w których pracuję, nie są zarządzane w sposób, który zachęca do korzystania z doświadczeń i nowych dobrych praktyk".

b) "Po moich 10 latach zmagania się z oporem materii w Szkole i 10 latach pozytywnych, nieustających zmian, mogę spokojnie umierać... Szkoła została pchnięta na ponadlokalną, europejską orbitę, z której nie zejdzie długo. Jest nie do popsucia, ponieważ kadra nauczycieli zaakceptowała i poddała się zmianom."

Źródło 26 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu i w jaki sposób udział w WS miał pozytywny wpływ na kształtowanie polityki edukacyjnej na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym w zakresie:

- *włączenia wypracowanych rezultatów (usprawnień, planów działań, strategii, reform) do lokalnej lub regionalnej polityki edukacyjnej,*
- *włączenia wypracowanych rezultatów (usprawnień, planów działań, strategii, reform) do krajowej polityki edukacyjnej,*
- *stworzenia podobnych do WS krajowych programów/inicjatyw władz krajowych, regionalnych lub lokalnych*

Zgodnie z oczekiwaniami największy wpływ wypracowanych podczas WS rezultatów na instytucje możemy zaobserwować w najbliższym otoczeniu beneficjenta, czyli w jego macierzystej instytucji. Spośród respondentów **ponad 50% stwierdziło, że wypracowane przez nich rezultaty zostały włączone do programu nauczania macierzystej instytucji w stopniu bardzo dużym lub raczej dużym.**

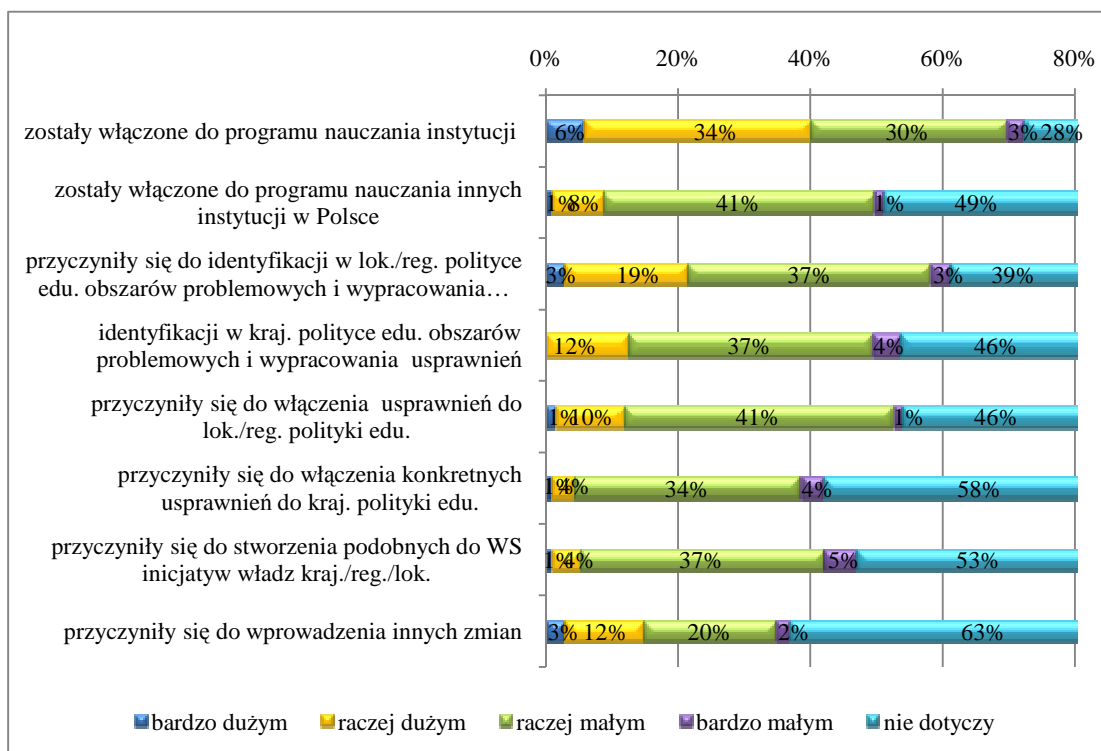
Brak możliwości włączenia wypracowanych rezultatów do programu nauczania instytucji beneficjenci argumentowali przyczynami od nich niezależnymi takimi jak *odmienność organizacji, funduszy i sposobów działania*, które nie są możliwe do przeniesienia na grunt polski.

Co piąty respondent stwierdził, że jego **wypracowane rezultaty przyczyniły się do identyfikacji w lokalnej lub regionalnej polityce edukacyjnej obszarów problemowych i wypracowania odpowiednich usprawnień.**

W odniesieniu do polityki edukacyjnej na poziomie krajowym wskaźnik ten osiągnął poziom o 10 punktów procentowych niższy. I tutaj respondenci wskazywali, że nie posiadają wystarczających informacji na temat przełożenia ich wizyty na politykę krajową. 15% respondentów wskazało na odpowiedź, iż WS przyczyniła się do wprowadzenia innych zmian, w tym na przykład:

- *Dzięki mojemu udziałowi w wizycie władze lokalne przyznały mojej instytucji dodatkowe godziny na realizację innowacyjnego programu, który jest wynikiem wizyty studyjnej,*
- *Nauczanie metodą projektu, angażowanie rodziców w proces szkolny, otwieranie się i wychodzenie szkołą na zewnątrz, wzmocnienie roli promocji szkoły w lokalnym środowisku,*
- *zmiany legislacyjne.*

Wykres 27 Wpływ wypracowanych podczas WS rezultatów na instytucję beneficjenta
(n <135;139>)

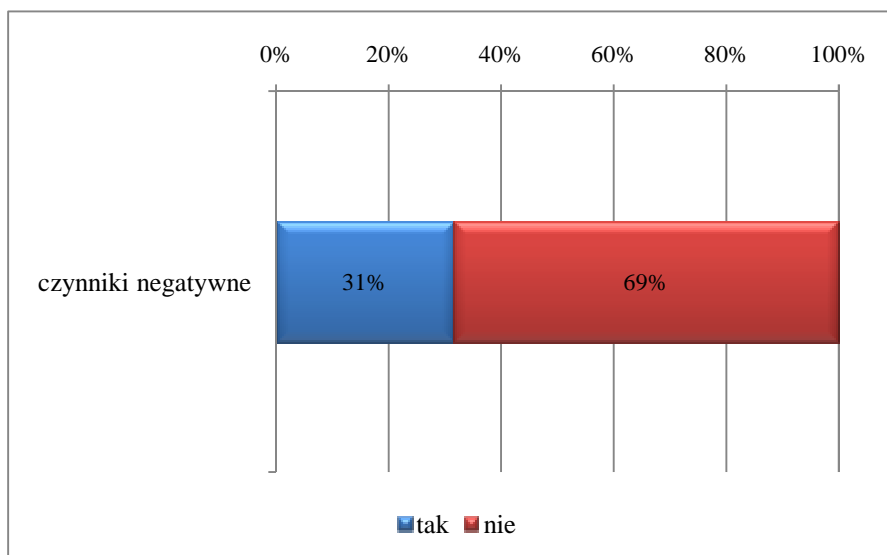

Źródło 27 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Jakie czynniki utrudniły a jakie ułatwiły osiągnięcie zaobserwowanych rezultatów i wpływu WS?

31% respondentów zaobserwowało czynniki uniemożliwiające włączenie wypracowanych rezultatów danej WS do lokalnej lub krajowej polityki edukacyjnej. Wymieniano głównie brak zainteresowania odpowiednich instytucji lub władz, brak wpływu na politykę edukacyjną oraz niedostateczne środki finansowe instytucji. Respondenci stwierdzali również niekiedy, że rozwiązania przyjęte w Polsce bądź w ich macierzystej instytucji znacząco przewyższają to co zaobserwowali zagranicą.

Wykres 28 Czynniki, które uniemożliwiły włączenie wypracowanych rezultatów danej WS do lokalnej lub krajowej polityki edukacyjnej (n=134)

Źródło 28 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

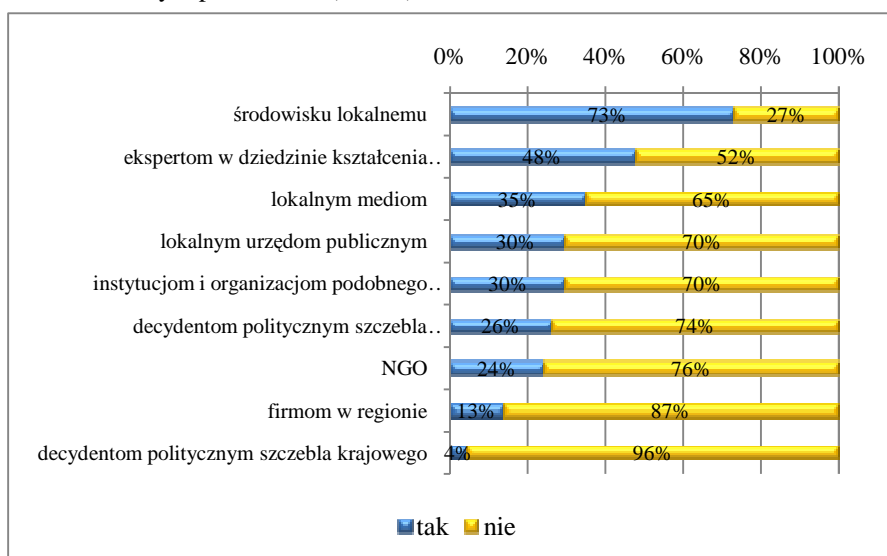
Trwałość Programu

Pytanie kluczowe: W jakim stopniu działania i osiągnięte rezultaty Programu WS będą w długim okresie kontynuowane/podtrzymane?

W jakim stopniu wyniki (metody, narzędzia, strategie etc.) WS zostały udostępnione przez uczestników i organizatorów wizyt w Polsce (mainstreaming wertykalny)?

Respondenci wskazywali stopień udostępnienia wypracowanych wyników (metod, narzędzi, strategii etc.) WS innym zainteresowanym podmiotom (zob. wykres poniżej). Najchętniej udostępniane były one przedstawicielom środowiska lokalnego (uczyniło tak 3/4 respondentów), następnie ekspertom w dziedzinie kształcenia oraz lokalnym mediom. W najmniejszym stopniu udostępniono metody firmom oraz decydom politycznym szczebla krajowego.

Wykres 29 Stopień udostępnienia wyników (metod, narzędzi, strategii etc.) WS innym zainteresowanym podmiotom (n=141)

Źródło 29 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

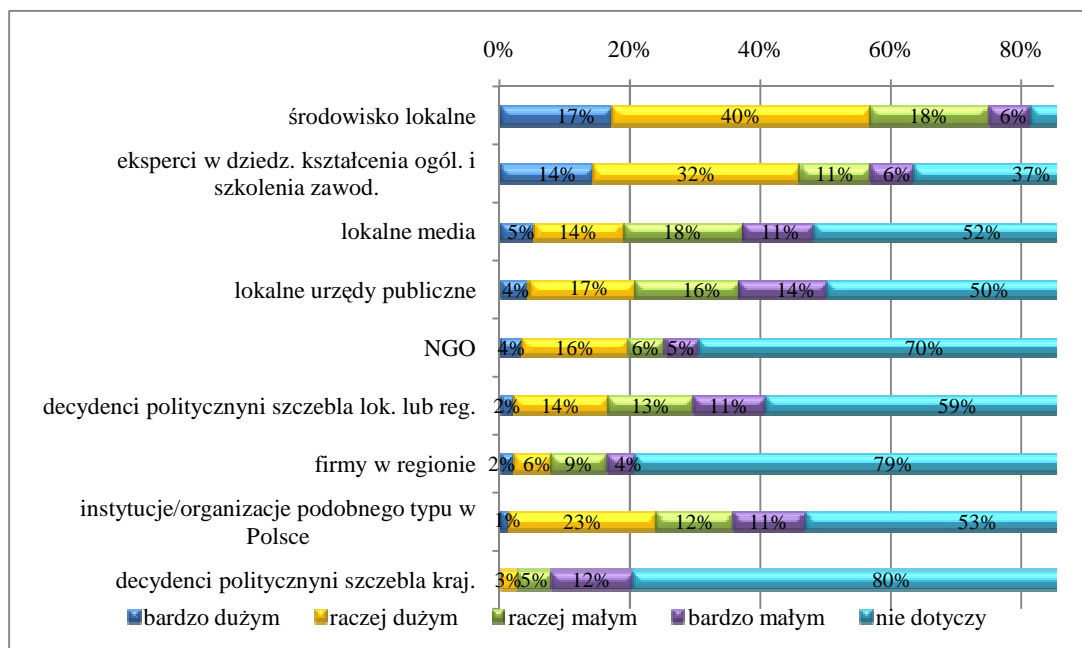
W jakim stopniu efekty spotkały się z zainteresowaniem w/w partnerów?

Respondenci określili w jakim stopniu udostępnione przez nich wyniki spotkały się z zainteresowaniem wybranych grup partnerów. Odpowiedzi pozytywne (*spotkały się z zainteresowaniem*) były w przybliżeniu równe liczbie odpowiedzi negatywnych (*nie spotkały się z zainteresowaniem*).

Wyniki lepsze od średniej osiągnęły kategorie grupujące środowisko lokalne, ekspertów w dziedzinie kształcenia, NGO oraz instytucje podobnego typu w Polsce.

Wynik gorszy od średniej osiągnęły kategorie: decydentów politycznych szczebla krajowego (najmniej zainteresowani w ocenie respondentów wynikami wypracowanymi przez nich) oraz lokalne media, a także lokalne urzędy publiczne i decydenci polityczni szczebla lokalnego bądź regionalnego.

Wykres 30 Stopień zainteresowania udostępnionymi wynikami WS (metodami, narzędziami, strategiami etc.) przez różne podmioty (n< 137; 139>

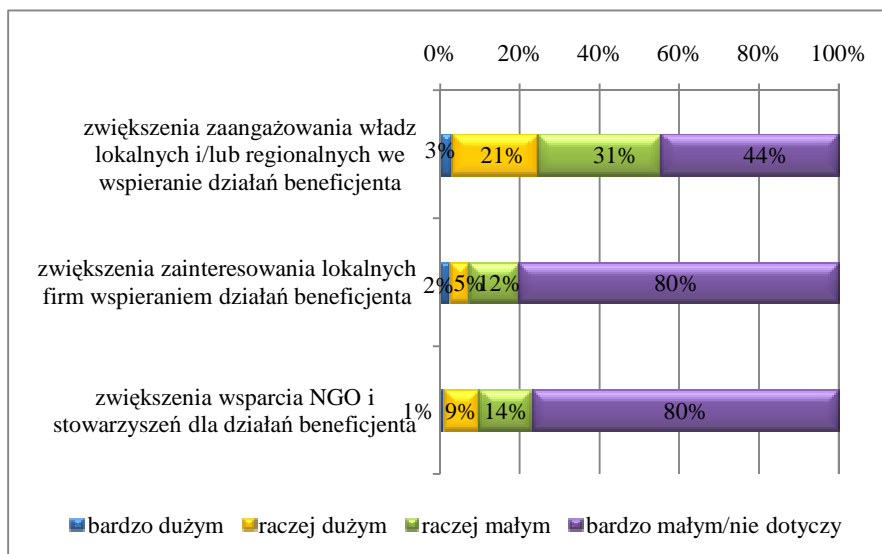

Źródło 30 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W jakim stopniu udział w WS 2008/2009 przyczynił się do zwiększenia zainteresowania wspieraniem działań beneficjenta przez lokalne firmy, NGO, władze lokalne i/lub regionalne?

Respondenci stwierdzili, że udział w WS przyniósł znikomy wzrost zainteresowania wspieraniem działań beneficjenta ze strony NGO i stowarzyszeń (wzrost odnotowało 9% respondentów) oraz ze strony lokalnych firm (odpowiednio 7%). Nieco lepiej sytuacja ta wygląda w przypadku władz regionalnych lub lokalnych - tu zwiększenie zaangażowania we wspieranie swych działań odnotował niemal co czwarty respondent.

Wykres 31 Wpływ udziału w WS na uzyskanie wsparcia działań beneficjenta ze strony różnych podmiotów (n=137)

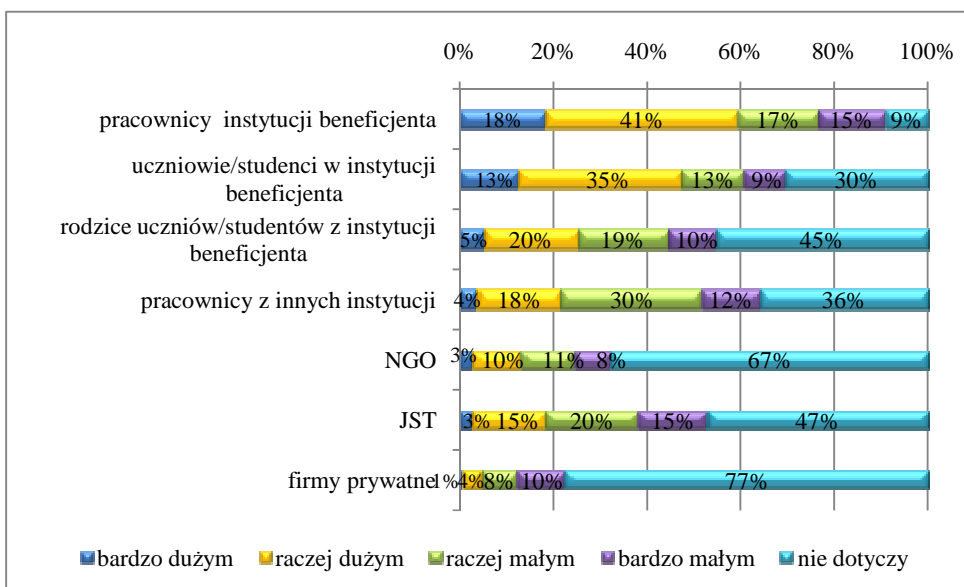

W jaki sposób uczestnicy i organizacje biorące udział w WS rozpowszechnili zdobytą wiedzę i doświadczenie ?
 Źródło 31 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Poszczególni respondenci nie zawsze mieli styczność na gruncie zawodowym z każdą z wybranych w badaniu grup społeczności lokalnej, stąd też bardzo zróżnicowany i niekiedy wysoki odsetek odpowiedzi „nie dotyczy”. Zgodnie z oczekiwaniami, najwięcej osób ma do czynienia z uczniami/studentami, następnie z pracownikami jednostek samorządu terytorialnego, następnie z pracownikami NGO, a najmniej osób ma zawodową styczność z reprezentantami firm prywatnych.

Biorąc pod uwagę rozkład odpowiedzi z wyłączeniem części "nie dotyczy" można zauważyć, że dla większości kategorii **stopień włączenia odpowiedniej grupy w proces rozpowszechniania rezultatów WS oscyluje wokół poziomu 50%**, jedynie dla kategorii pracowników instytucji beneficjenta oraz kategorii uczniów/studentów w instytucji beneficjenta jest wyższy, osiągając poziom ponad 65%. Najniższe wartości przyjmuje kolejno dla kategorii NGO, JST oraz - na końcu - dla firm prywatnych.

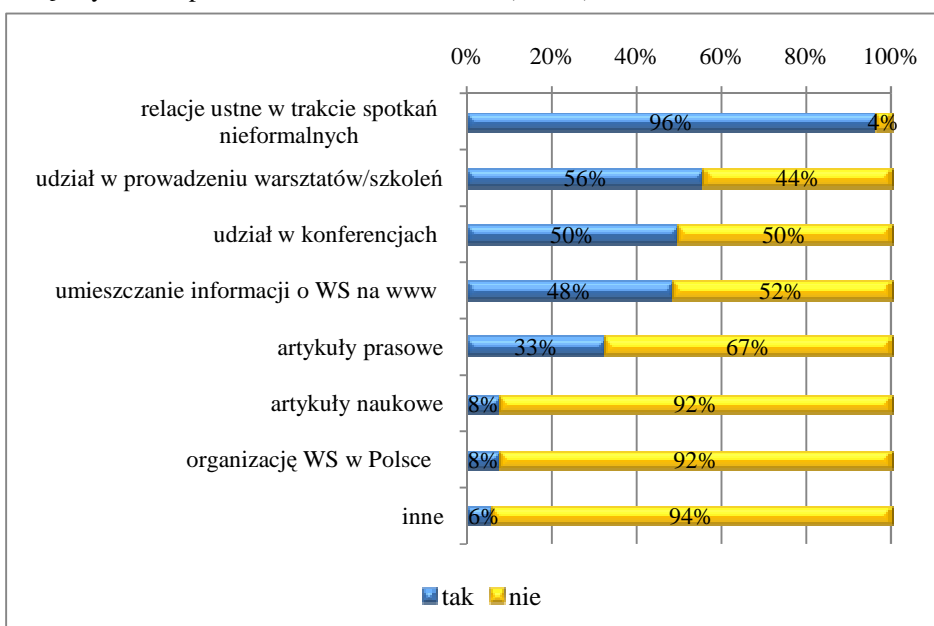
Wykres 32 Stopień włączenia społeczności lokalnej w proces rozpowszechniania rezultatów WS (n <135;137>)

Źródło 32 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Jeśli chodzi o korzystanie z różnych typów działań związanych z rozpowszechnianiem rezultatów Programu, zdecydowanie najczęściej wskazywano na **relacje ustne w trakcie nieformalnych spotkań (96%** respondentów wskazało tę kategorię). Kolejne trzy rodzaje działań osiągnęły podobny poziom wskazań - były to: udział w prowadzeniu warsztatów bądź szkoleń (56%), udział w konferencjach (50%) oraz umieszczenie informacji o WS na stronach www (48%). 1/3 respondentów napisała artykuły prasowe, a 8% artykuły naukowe. Tyle samo osób zdecydowało się na zorganizowanie wizyty studyjnej w Polsce.

Wykres 33 Stopień uczestnictwa przez beneficjenta po zakończeniu WS w działaniach związanych z rozpowszechnianiem rezultatów (n=141)

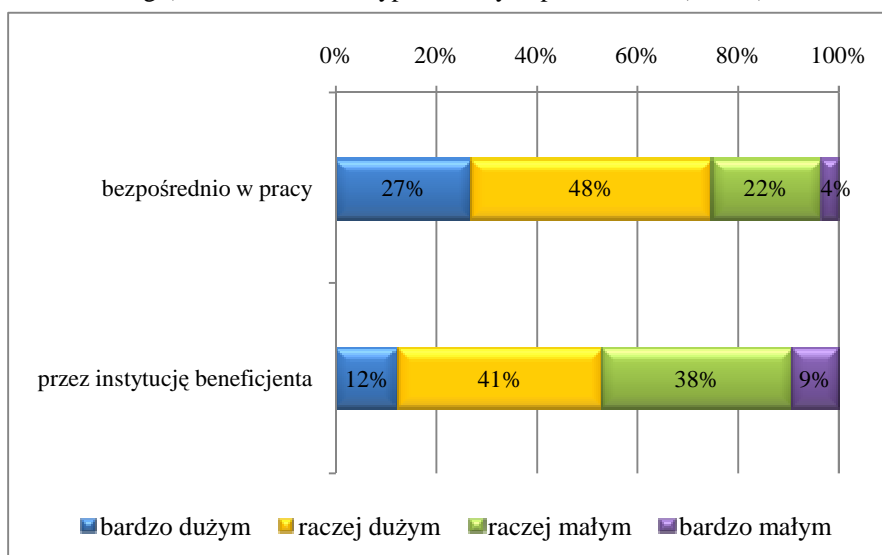

Źródło 33 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Jakie inne działania będące konsekwencją WS dotychczas zrealizowano?

Co czwarty respondent stwierdził, że wypracowane przez niego podczas WS rezultaty i produkty są obecnie bezpośrednio w jego pracy wykorzystywane w stopniu bardzo dużym, a co drugi stwierdził, że w stopniu raczej dużym. Odsetek respondentów wskazujących na raczej duży i bardzo duży stopień wykorzystania produktów i rezultatów bezpośrednio w pracy (75%) wyraźnie przewyższa analogiczny odsetek opisujący wykorzystanie produktów i rezultatów przez instytucję beneficjenta (53%). Wskazuje to pewne trudności z wprowadzaniem wypracowanych rozwiązań na poziomie instytucjonalnym (zob. wykres poniżej).

Wykres 34 Stopień wykorzystania przez beneficjentów produktów (np. narzędzi, metod, strategii) oraz rezultatów wypracowanych podczas WS (n=138)

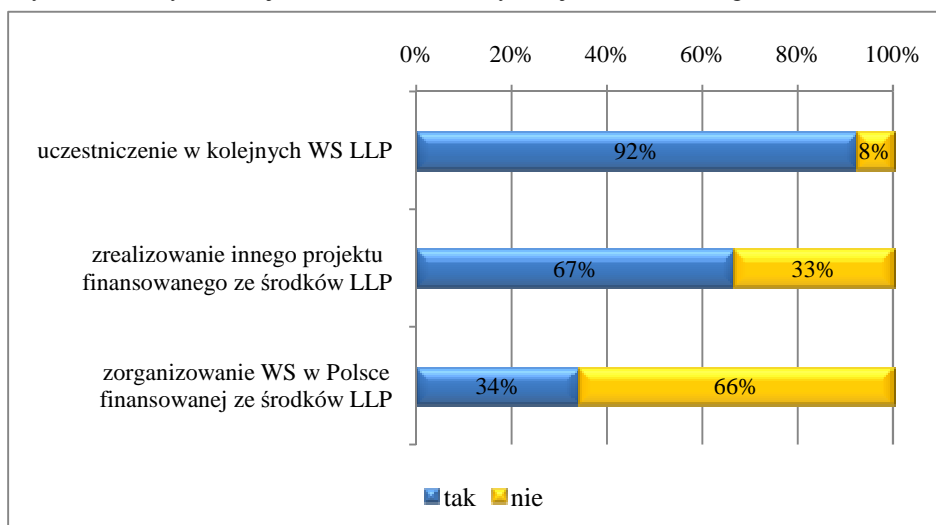

Źródło 34 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Czy uczestnicy WS i organizacje goszczące w Polsce planują w przyszłości kontynuację udziału w Programie WS?

Większość (92%) uczestników WS 2008/2209 planuje uczestnictwo w kolejnych edycjach Programu. Aż 2/3 respondentów wyraża chęć zrealizowania innego projektu finansowanego ze środków LLP, a 1/3 beneficjentów planuje zorganizowanie w Polsce wizyty studyjnej. 6% respondentów nie planuje wykonać żadnego z trzech wymienionych powyżej działań. Jeśli nawet założymy (co nie musi być prawdą), że osoby te niechętnie nastawione są do dalszego rozpowszechniania wyników i efektów wypracowanych podczas wizyty, a zatem w ich przypadku udział w Programie nie przyniósł wszystkich zakładanych efektów, to tak niewielki odsetek osób zniechęconych wskazuje na wysoką skuteczność i atrakcyjność Programu.

Wykres 35 Plany beneficjentów odnośnie kontynuacji udziału w Programie WS (n=141)

Źródło 35 Opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W części ankiety dotyczącej ewentualnych uwag odnośnie Programu respondenci wyrażali głównie swe **zadowolenie z możliwości wzięcia udziału w Programie i z tego, że istnieje możliwość wymiany doświadczeń na poziomie ogólnoeuropejskim**. Kilkakrotnie podkreślono wysoką jakość obsługi i gotowość do udzielenia pomocy ze strony pracowników Narodowej Agencji Programu.